

## **СТЕНОГРАМА**

засідання Комітету Верховної Ради України з питань правової політики

6 лютого 2025 року

Веде засідання голова комітету МАСЛОВ Д.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гунько.

Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маслов – за.

Німченко.

Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

ПАВЛІШ П.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.

Соболев.

СОБОЛЕВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс. Фріс Ігор Павлович.

ФРІС І.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я бачу, що 15 членів комітету – за. Отже, тепер секретар засідання комітету Сергій Владиславович Соболев. Нагадую, що якщо з якихось причин не може секретар підрахувати голоси та результати, це може робити або головуючий, або особа, яку обрали. Ми для цього обрали головуючого.

Пропоную перейти до порядку денного, до затвердження. Проект порядку денного було розіслано завчасно народним депутатам. Отже, пропоную перейти до прийняття його за основу.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гунько.  
Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.  
Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маслов – за.  
Німченко.

НОВІКОВ.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

ПАВЛІШ П.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.

Соболєв.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

СОБОЛЄВ С.В. 14 – за, проти – немає, утрималось – немає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Отже, рішення прийнято.

Якщо немає пропозицій до порядку денного, то...

Роман Вячеславович, прошу. І Валерій Іванович...

БАБІЙ Р.В. Пане голово, є пропозиція. Дивіться, якщо не помиляюсь, на засіданні комітету, де ми розглядали законопроект 12271, це про зміни про виконавче провадження і мораторій Південмаш. Ми говорили про те, що перед другим читанням проведемо нараду, обговорення в широкому колі із залученням податкових органів. Наскільки я знаю, така нарада організована. Тому чи є сенс... Але вона не відбулася, поки що не відбулася. Чи є сенс нам розглядати зараз в порядку денному це питання, можливо, варто перенести на наступне засідання.

Тому я з урахуванням того, щоб все-таки вислухати всі сторони, як ми і домовлялися, перенести на наступне засідання комітету розгляд питання по законопроекту 12271.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Роман Вячеславович.

Да, ми дійсно на минулому засіданні, здається, про це говорили. І дійсно є у нас вже, скажімо так, дії по організації цього мають бути, на засідання, підтверджуються.

Давайте ми всі пропозиції послухаємо, а потім вирішимо, чи ми всі разом поставимо на голосування, чи окремо.

Валерій Іванович.

БОЖИК В.І. Шановні колеги, у нас сьогодні в порядку денному стоїть законопроект 9363, це про цифровізацію виконавчого провадження. У мене також є пропозиція перенести його розгляд на наступне засідання комітету з огляду на наступне. Там доопрацьовується таблиця, вона не зовсім готова, є свої позиції по Мін'юсту приватних виконавців. Але у зв'язку з тим, що у членів комітету були основні зауваження якраз до тієї редакції, яка прийнята в першому читанні, її необхідність доопрацювати виписання комітетської редакції деяких положень, особливо що стосується банків. Тому він потребує ще доопрацювання на наступне засідання комітету перед наступним пленарним засіданням воно буде готове. У мене також пропозиція, його просто відкласти розгляд на наступне засідання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Валерій Іванович.

Ігор Павлович Фріс.

ФРІС І.П. Підтримую. Жодних проблем.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Олексійович Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую.

У нас співпали пропозиції з попередніми колегами, і відсутність таблиці по 9363, і питання необхідності обговорення. Тобто ми приймали відповідне рішення, ну точно воно було погоджено усно всіма членами комітету, і голова, я знаю, організував відповідну зустріч на понеділок. Я думаю, що є доречним також це питання відкласти.

Тому підтримую своїх двох колег. І я, напевно, не знаю, чи переконаю зараз, але я передивився законопроект 11508, на мою думку, він... матеріали, які підготовлені по цьому законопроекту є з помилками, недосконалими, і я думаю, що ми будемо відкладати. Я б його просто не включив би в порядок денний, дав би можливість доопрацювати відповідні матеріали якісно, з повагою до народних депутатів, які його будуть розглядати. Тому пропонував би його також не включати в порядок денний.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, колеги, 11508, давайте, це законопроект нашого колеги Дирдіна і інших... Новікова, Павліша, народних депутатів. Ініціатор – Максим Євгенович Дирдін, він представник Конституційного Суду. Максим Євгенович, чули пропозицію Сергія Олексійовича щодо відкладення розгляду законопроекту 11508? Ну в нас може бути такий формат, давайте, колеги, одразу скажу. По передніх пропозиціях, я так розумію, що у нас немає заперечень.

ВЛАСЕНКО С.В. Є заперечення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А, по попередніх є, да. Ну, просто ми їх тоді окремо будемо ставити на голосування. Добре.

Да, по цьому, Максим Євгенович.

ДИРДІН М.Є. Я до Сергія Олексійовича. Можете ще раз повторити, бо я якраз займався питанням...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Відкласти 11508.

ДИРДІН М.Є. А у зв'язку з чим?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Олексійович, можете повторити.

ДИРДІН М.Є. Ще раз, будь ласка, я вибачаюсь.

ДЕМЧЕНКО С.О. Я при вивченні цього законопроекту, відповідних матеріалів, які були надіслані на адресу народним депутатам, побачив не одну і не дві, а більше помилок у викладенні в законопроекту, в посиланнях на ті чи інші частини, норми, які не

співпадають одна з одною, є неузгодженості, дуже багато. На мою думку, це просто є недопрацьований матеріал, який би я не розглядав на засіданні комітету. Я би їх доопрацював, привів би в належний стан, а після цього розглядали б.

ДИРДІН М.Є. Добре. Я зараз прокоментую, Сергій Олексійович. Скидували цю таблицю, ви могли мене набрати, проговорити це питання, якщо виникають питання, якщо є певні, на ваш погляд, неузгодженості. Ми могли би це опрацювати до комітету і вирішили би це питання. На жаль, ви цього не зробили. Якщо у мене є якісь питання, я телефоную своїм колегам, з'ясовую питання, що там не влаштовує, і намагаємося до комітету їх врегулювати.

ВЛАСЕНКО С.В. І це нормально, і правильно.

ДИРДІН М.Є. Я не заперечую, ми працювали по цьому законопроекті, ми збиралися і з Мін'юстом, і з Верховним, я скидував раніше і в комітет, і в підкомітет, всім дав його прочитати. Ну якщо є якісь питання, технічні десь може, неузгодженості, ну наберіть, переговоримо в телефонному режимі і це питання вирішимо. Якщо у мене є питання до своїх колег, я набираю телефон, телефоную і з'ясовую це питання, якщо є технічне.

В цьому питанні є певний момент, який є дуже важливий, на мій погляд, щодо Перехідних положень, які варто обговорити і прийняти рішення комітетом, чи варто їх приймати взагалі в другому читанні, чи не варто їх приймати. Давайте ми почнемо це питання, і якщо ми вирішимо на комітеті, що от це питання не варто вносити на друге читання, то ми його, мабуть, і переробимо взагалі. От в цьому питання.

А на майбутнє прошу, якщо є якісь питання технічного характеру, і я як один з ініціаторів цього питання, таблицю пропрацювали раніше і скидували в групу раніше для того, щоб всі могли його опрацювати і дати свій фідбек з цього питання.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, колеги...

ВЛАСЕНКО С.В. Пане голово, вибачте. Я просто не знаю, де, у мене оновилася програма, і я не знаю, де піднімається рука. Тому вибачте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А там є така штучка – реакції.

ВЛАСЕНКО С.В. Я ж, вибачте, я старорежимна людина.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Не треба, ви досить просунутий, не треба.

\_\_\_\_\_. Там сердечко – отреагировать.

ВЛАСЕНКО С.В. Соголасен, отреагировать, хорошо.

Пане голово, дивіться, що стосується цифровізації виконавчого провадження – нема питань, переносимо.

Що стосується Південмашу. Колеги, у нас є узгоджена позиція, яка нормально випрацювана. Я абсолютно за те, щоб в понеділок це питання вирішилося. А що будемо робити, якщо не вирішиться? Давайте будемо економити власний час, я думаю, що ми майже без дискусій сьогодні проголосуємо Південмаш, давайте ми його проголосуємо. Це ж не означає, що воно стане законом, просто комітет виконає свою роботу до другого читання.

Якщо в понеділок у нас буде успішна зустріч з усіма органами, просто пан голова не буде пропонувати включити його в порядок денний і все. А якщо у нас буде неуспішна зустріч, то воно включиться в порядок денний і проголосується в залі і все, і маємо чистий спокій. Ми як комітет зробили все, у нас є узгоджена позиція, вона нормально пройде. Якщо податкова нас підтримає і скаже окей – ну хорошо, ми не винесемо в зал, а якщо не підтримає – у нас все готове для винесення в зал. От і все. Я тільки з точки зору економії власного часу, щоб ми потім терміново у вівторок після зустрічі в понеділок не збиралися ще раз для того, щоб обговорити те питання, яке, в принципі, у нас узгоджене і в нормальному режимі зроблено. От і все.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Роман Вячеславович, потім Павло Васильович.

БАБІЙ Р.В. Дякую, пане голово.

Свою думку щодо висловлених тез Сергієм Володимировичем висловлю. Дивіться, якщо ми приймемо рішення і якщо на нараді буде знайдено якесь інше рішення альтернативне, нам прийдеться переглядати своє рішення комітету. І знову ж таки питання те, що ми говорили на минулому засіданні комітету, що спочатку маємо проговорити всі варіанти, а потім, чого поки що не було зроблено, буде зроблено на



наступному тижні, а потім будемо приймати рішення. І в мене є певні правки і пропозиції щодо того там... інше бачення вирішення цього питання. Перш ніж обговорювати на комітеті, я думаю, що, можливо, я їх і не буду ставити, якщо почую від органів відповідних, там податкової, Кабміну позицію, їх бачення цього способу вирішення цієї проблематики, можливо, не буду ставити. А так, думаю, що я не буду ставити і обговорювати це питання. Мені здається, це менш конструктивних буде шлях.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Роман Вячеславович.

Павло Васильович Павліш.

ПАВЛІШ П.В. Шановні колеги, чесно кажучи, моє бачення. Якби Кабмін і інші наші урядові організації хотіли би вирішити це питання, і могли би його вирішити без нас, то вони б його вже давно вирішили. Те, що ми зараз приймаємо це на рівні закону, говорить про те, що ситуація не вирішується. І я впевнений, що воно багато часів обговорювалося, обговорювалося, але зараз стоїть на місці. Можливо, наша реакція комітету і підтримка законопроекту, воно надасть там додаткові важелі для того, щоб Кабмін на своєму рівні міг ці питання узгодити і якимось чином іншим влаштувати.

Я би зараз не відкладав це питання з урахуванням того, що зараз країна знаходиться в такому стані, що такі саме підприємства ми маємо підтримувати і не розтягувати це на довгі процедури. Тому давайте ми розглянемо це питання.

Чесно кажучи, на моє бачення, чекати, що Кабмін його вирішить, у мене не такий великий політичний досвід, але знаючи ситуацію і бачачи, як вони це швидко роблять, то давайте будемо вирішувати на рівні закону.

Я підтримую тут Сергія Власенка, давайте розглядати і будемо приймати рішення, яке ми маємо давно вже розглянути.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пан Сергій Володимирович Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, пане голову. Я знайшов, де піднімається рука, дякую, колеги.

Дивіться, історія дуже проста. Якщо Кабмін знайде рішення і йому не потрібен буде закон, незважаючи на будь-яке рішення комітету, цей закон просто не потрапить до сесійної зали і не буде проголосований. Ми ж всі цього свідомі? Конечно.

Нам треба сьогодні визначити позицію комітету, з поправками Бабія, без поправок Бабія – визначитись, яка позицію комітету. Далі, в понеділок ми слухаємо Кабмін, податкову і так далі, і тут я з паном Павлом погоджуюсь, що скоріш за все, якщо вони вже стільки не можуть вирішити, вони за 5 хвилин не вирішать, хоча наше рішення комітету може бути для них волшебным пенделем, немає жодних питань. Але вирішать – окей, закон не потрапить до зали, не вирішать – ми зможемо у вівторок або в середу цей законопроект поставити в порядок денний і, по суті, як компромісно-консенсусний проголосувати в перший або другий день, і підприємство вирішить свою проблему.

Тим більше я ще раз кажу, запропонована редакція остаточна, на мій погляд, виглядає дуже пристойно, як компромісна. Я кажу ще раз, я не торкаюсь поправок пана Романа Бабія, але обговоримо і все, і підемо собі далі. Ми просто будемо готові до наради, а не так, що нарада пройде, вони поколупаються у носі і скажуть, та ні, ми тут рік не могли вирішити і далі не будемо, не зможемо вирішити. Або запропонують таке рішення, яке ми не акцентуємо. Теж така ситуація може бути, що вони запропонують таке рішення, яке комітет не сприйме. А у нас повинно бути готове наше бачення. Тоді ми кажемо, хлопці, окей, тоді ми запускаємо закон, закон йде в зал, як зал визначиться, так і визначиться, проголосує – проголосує, не проголосує – не проголосує. От і все, ми свою роботу зробимо.

Тому я за те, щоб ми сьогодні це обговорили, це важливе питання, це ключове питання для оборонки, одне із ключових підприємств для оборонки. Тому відтягувати немає жодного сенсу, тим більше, кажу ще раз, є більш-менш консенсус і в комітеті, і скоріш за все і в залі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Роман Вячеславович, потім я.

БАБІЙ Р.В. Я дуже коротко. Пане голово, щоб всі правильно зрозуміли мою позицію. Я ж не кажу про те, що будемо чекати, поки Кабмін вирішить. Очевидно, що за цей час не вирішено, навряд чи він вирішить. У мене питання, як це краще врегулювати на рівні закону, саме яким способом. Власне, із приводу цього і хотілося б заслухати той саме Кабмін, ту саму податкову.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, да, і я давайте скажу. Я це озвучував. Я сам з Дніпра, тому чудово розумію, значення, Южмашу і для всієї країни, і тим більше для нашої оборони. Але для мене важливі домовленості, виконання домовленостей у нас всередині комітету. Також ми, здається, намагаємось жити по якихось правилах в комітеті, мені здається, це йде на користь нам тільки, всьому комітету, на користь цій роботі.

Ми, дійсно, домовлялися про те, що на комітеті, що ми проведемо нараду перед другим читанням. Я сам пам'ятаю, тоді і деякі народні депутати голосували в першому читанні за умови, що ця нарада буде проведена між першим і другим читанням. Вона на понеділок організована, ця нарада. Ми з вами можемо зараз просто домовитися, що ми можемо провести засідання комітету, засідання комітету призначити одразу на вівторок на певний час, да, на другу половину дня, скажімо так, на вівторок по одному цьому питанню.

На Погоджувальній тоді ми з вами, Сергій Володимирович, попросимо не виключати його з тижня, да, так і сказати. Наприклад, у вівторок ми після наради, якщо всі... ну, ми домовимось по всіх питаннях, у вівторок ми проводимо, це невеликий текст законопроекту, і на середу можемо там, ну, четвер, самі розумієте, вже як би... Я це теж підтверджую, якщо буде потрібно...

ВЛАСЕНКО С.В. Пане голово, я б це підтримав. Єдине що, а можна попросити пана Романа коротко сказати яке в нього бачення, щоб ми розуміли що ми обговорюємо. Ну, щоб у нас не перетворився комітет у вівторок в півторагодинні дебати, розмови, сперечання і так далі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, я так зрозумів пана Романа, зараз він сам відповість, але він якраз начебто не планував по півтори години, а хотів почути позиції. Але, пане Романе, да, будь ласка.

БАБІЙ Р.В. Да, ну, в принципі, правки викладені в таблиці. І у мене... Якщо ми зараз переходимо до обговорення, ну окей, давайте. Є пропозиція, да, звужити дещо мораторій, бо зараз він досить широкий. Якщо в нас пов'язана проблематика з кейсом податковим, то звужити, що ввести мораторій на ті виконавчі провадження, де стягувачем є, запропонував три варіанти: або податкові органи, або держава, або там, по-моєму, ще ширше, або навіть, да, і державні комунальні підприємства – третій варіант. От з цих трьох варіантів, це, як на мене, звуження і воно якраз і виключає те, що ми обговорювали

мораторій на стягнення шкоди працівникам, на стягнення зарплати і так далі. Це, якщо дуже коротко, якщо розлого, то це, мабуть, питання вже обговорення по суті.

ВЛАСЕНКО С.В. Ні, зрозуміло. Дякую.

\_\_\_\_\_. Денис Вячеславович, можна тоді, щоб ви відповіли, бо я задавав це питання попередньо вам, а ви озвучили, що це зведене виконавче провадження, в цьому і проблема, чому ці правки, можливо, не можуть бути якраз і таке формулювання і підтримане.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Правильно. Ми якраз і позицію Мін'юсту з цього приводу почуємо, і позицію підприємства, так що от якраз це ми і зможемо предметно проговорити на цій нараді. Дійсно, там, наскільки мені відомо, це зведене виконавче провадження, там купа виконавчих проваджень в одному і тому є і технічні складнощі з тим, щоби розносити, власне, ну, ці самі провадження виконавчі.

Ми ж, дивіться, колеги, ми ж всі розуміємо, що ми хочемо зробити, да, що ми правильно, як нам... ну, оскільки інших варіантів станом на сьогоднішній день Кабмін не знайшов, довелося втручатися нам в цю історію. Ми всі хочемо зробити, давайте це зробимо правильно, так, як ми домовлялись. Я думаю, що всі погодяться...

ВЛАСЕНКО С.В. Давайте, пане голову, давайте.

КАЛАУР І.Р. Дивіться, а що нам заважає сьогодні обговорити? Бо ми у вівторок, це ж буде...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іване Романовичу, в нас на понеділок нарада, ту, про яку ми домовлялись, запланована з підприємством, з Податковою, з іншими учасниками.

КАЛАУР І.Р. Але сьогодні ми хоча б заслухаємо тих, хто в нас є. Тому що у вівторок почнемо заслуховувати, формувати свою позицію...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми це маємо робити, скажімо так, не на комітеті, не під велику стенограму і все інше. Трошки інший формат буде. Ми ж про інше домовлялись. Ви ж розумієте, там є певні особливості.

КАЛАУР І.Р. Зрозумів. Добре, дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Максим Євгенович. Ну вже начебто всі консенсусу дійшли, що можемо.

ДИРДІН М.Є. Все правильно. Я хотів би підтримати, відкласти, відповідно провести зустріч. І робити не на вівторок, а на якийсь інший пізніший час, але до початку пленарного тижня. У нас є час. І я кажу, якщо за кілька днів, з понеділка, якщо не буде вирішено питання, не буде запропонований механізм, як можна допомогти підприємству, я буду особисто голосувати за цей законопроект на комітеті і в залі. Тому що я в першому читанні його не підтримую з тих мотивів, які були раніше озвучені. Якщо Кабмін і центральні органи державної влади не запропонують механізми, як це вирішити можливо, я буду його підтримувати.

Дякую. Давайте тоді робити комітет, планувати не на вівторок, а на більш пізній час, можливо, буде наданий якийсь варіант для того, щоб ми могли якомога швидше питання вирішити. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, мені здається, ми так просто не знайдемо компроміс, у нас же вимальовується компроміс, що все ж таки тоді у вівторок провести комітет. Ми будемо мати вже наслідки наради і призначимо комітет і на комітеті приймемо рішення. Якщо буде необхідність знову відкласти з якихось причин, то можемо прийняти мудре рішення. Якщо не буде необхідності, то ми відповідно приймемо рішення по цьому законопроекту.

Так, а тепер давайте, що по підсумку ми ставимо на голосування? 9360...

ВЛАСЕНКО С.В. Виключаємо два законопроекти, виконавче провадження і Південмаш, і все, і далі голосуємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Там Сергій Олексійович щось по 11508. Ви наполягаєте чи ні на голосуванні?

ДЕМЧЕНКО С.О. Ні. Якщо автор законопроекту вважає можливим голосування в такій редакції, я не наполягатиму.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наскільки я пам'ятаю, автор сказав, що можемо почати розглядати.

ДЕМЧЕНКО С.О. Я не наполягаю, будемо голосувати в такій редакції значить.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Так, два тоді виключаємо, голосуємо за виключення... за відкладення двох законопроектів – 9363 і 12271. Відкладення. Добре?

\_\_\_\_\_. Добре.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так. Ну, власне, голосуємо за таку зведену пропозицію. Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гунько.

ГУНЬКО А.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. О, для стенограми: є у нас Гунько Анатолій Григорович, член комітету.

Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур. Калаур.  
Князевич.

\_\_\_\_\_. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маслов – за.  
Німченко.  
Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

ПАВЛІШ П.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.  
Соболєв.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

СОБОЛЄВ С.В. 15 – за. Утримались, проти – немає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Отже, рішення прийнято.

Все, колеги, тоді затверджуємо порядок денний в цілому з урахуванням проголосованої пропозиції. Добре?

Прошу, переходимо до голосування.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гунько.

ГУНЬКО А.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Демченко.



ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

Князевич.

\_\_\_\_\_. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маслов – за.

Німченко.

Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

\_\_\_\_\_. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це Калаур, так, був?

КАЛАУР І.Р. Так, так. Я.

ПАВЛІШ П.В. Павліш – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш - за.

Пузанов.

Соболев.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

СОБОЛЄВ С.В. 16 – за. Немає – проти, утримались.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Рішення прийнято.

Отже, колеги, переходимо до порядку денного. У нас першим стоїть у порядку денному, до нас звернулось Міністерство юстиції з проханням проведення короткої презентації для членів комітету законопроекту про внесення змін до Кримінального кодексу і Кримінального процесуального кодексу, та Закону України "Про санкції". Ми не є головним по цьому законопроекту, але є одним з тих, хто призначений для опрацювання ну і, тим більше, Міністерство юстиції є нашим, так би мовити, постійним партнером. Тому з поваги до Міністерства юстиції і з важливості тематики, яку вони піднімають.

ВЛАСЕНКО С.В. Я би сказав, під наглядом, пане голову.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, ми так не можемо ж.

ВЛАСЕНКО С.В. Бо партнером у нас є Комітет правоохоронної діяльності. А вони під наглядом у нас.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну все, добре. Вам легше казати.

\_\_\_\_\_. Ми в режимі якому: виключно послухаємо? Або ми обговорюємо, задаємо питання?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, колеги, я пропоную зробити це швидко. Якщо будуть питання, звичайно поставити питання, бо, я так розумію, Міністерство юстиції хоче презентувати для того, щоб отримати підтримку членів нашого комітету в разі його опрацювання в комітеті і в залі.

ВЛАСЕНКО С.В. Тобто не USAID підтримку, а нашу, да?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну тепер получається, що наша важливіша.

Так, прошу. Слово тоді надається Міністерству юстиції. Давайте максимально стисло.

БОГАТИХ І.В. Доброго дня, шановні народні депутати. Щиро дякую за підтримку. Насправді, підтримка парламенту і комітету, в даному випадку хоча і не профільного, але для нас була завжди найбільш важливою.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Інно, я вибачаюсь, у нас же стенограма. Ми то розуміємо, хто ви, але для стенограми потрібно представитись.

БОГАТИХ І.В. Заступник міністра юстиції Богатих Інна Володимирівна. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

БОГАТИХ І.В. Я буду коротко і буду не завжди йти по слайдах презентації, ми її надішлемо... Ну, в принципі вони є у розпорядженні комітету, я би просила їх потім надіслати всім народним депутатам і всім зацікавленим особам для того, щоб можна було поставити питання. Можливо, вона дасть більшу інформацію, щоб розібратися в самому законопроекті.

Якщо повертатись до законопроекту, ми говоримо про законопроект 12406, який 14 січня внесений Президентом України. Законопроектом пропонуються зніми до Кримінального кодексу, Кримінально-процесуального кодексу та Закону "Про санкції", якими встановлюється кримінальна відповідальність за обхід та порушення санкцій.

Чому виникла необхідність криміналізувати таку відповідальність? Ви всі знаєте, що Закон "Про санкції" діє вже більше 10 років. Після початку повномасштабного вторгнення санкції почали застосовуватись набагато... до більшого кола осіб. На сьогодні у нас санкціоновано близько 18 тисяч осіб згідно даних Державного реєстру санкцій.

І однією із функцій Міністерства юстиції, крім здійснення нагляду стосовно державної реєстрації, нотаріату, арбітражних керуючих, виконавчого провадження, є реалізація санкції стягнення. Тобто Міністерство юстиції, з однієї сторони, забезпечує функцію моніторингу дотримання санкційних обмежень, а, з іншої сторони, реалізує санкцію стягнення активів підсанкційних осіб в дохід держави.

Саме в процесі виконання функцій моніторингу і повноважень стосовно реалізації санкцій у виді стягнення Міністерство юстиції неодноразово стикалося з тими ситуаціями, коли підсанкційні особи намагаються замаскувати або іншим чином вчинити обхід санкцій для того, щоб уникнути або ускладнити перспективу стягнення своїх активів, заблокованих активів в дохід держави.

Дійсно, Міністерство юстиції має певні адміністративні методи. Я говорю про перевірку таких дій. Коли ми отримуємо відповідні звернення, можуть бути скасовані реєстраційні дії, можуть бути притягнуті до відповідальності, навіть до анулювання доступів до державних реєстрів чи направлення до Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату подання щодо анулювання ліцензій, анулювання реєстраційних дій. Здійснюються перевірки, однак, будемо говорити прямо, такі дії і такі адміністративні методи не мають достатнього стримуючого ефекту. Ми бачимо низку дій, які вчиняють підсанкційні особи для того, щоб все-таки обійти санкції або уникнути перспективи стягнення.

Одночасно із тим, коли... Ми вже бачили, яка практика складається, Європейський Союз приймає відповідну директиву, це відбулося у квітні 24-го року, стосовно необхідності криміналізації відповідальності за обхід санкцій, насправді кримінальна відповідальність, – поверніть, будь ласка, слайд попередній, – так, кримінальна відповідальність за обхід санкцій є в різних країнах. На слайді буде видно, тому не буду тут перераховувати, але дуже різнилися і підходи до застосування, і те, що вважалося обходом та порушенням санкцій.

Тому євродиректива рекомендувала встановити певні мінімальні стандарти криміналізації і загальні підходи стосовно криміналізації відповідальності. Такі підходи мають бути імплементовані державами ЄС до травня 25-го року, тому в цих процесах наша, скажемо так, необхідність співпала з тими процесами, які тривають у Європейському Союзі. І оскільки ми є кандидатом на вступ, то гармонізація нашого законодавства також необхідно для того, щоб Євросоюз сприймав наше законодавство, як країну, яка має наближене законодавство до законодавства ЄС.

Внаслідок такої необхідності була створена робоча група за лідерства Міністерства юстиції, але за широкої участі представників державних органів та також в якості експертів залучені Інститут законодавчих ідей. Представники цієї громадської організації сьогодні з нами на засіданні: це Тетяна Хутор, Андрій Климосюк і Микола Рубашенко. Тетяна може надати більш детальну інформацію щодо європейського законодавства. Микола, будучи науковцем університету Ярослава Мудрого і маючи глибоке дослідження

і знання у сфері кримінального права, можливо, надасть якісь пояснення з наукової точки зору, якщо це буде необхідно.

Після того, як була сформована перша редакція законопроекту, була проведена і до сих пір триває низка публічних обговорень. Спочатку ми зустрічалися на базі Мін'юсту із представниками органів влади, громадськості, адвокатського середовища, експертів та науковців. У жовтні 2024 року було проведено подібний захід на базі Національної академії СБУ, вже після реєстрації законопроекту було проведено експертне обговорення з Асоціацією правників України. 29.01 проведено обговорення на базі Європейської Бізнес Асоціації. Ми пояснюємо і бізнесу свої підходи, необхідності і так далі, розуміючи, що дійсно криміналізація відповідальності покладає певні обов'язки стосовно санкційного комплаєнсу на бізнес, тому ми ідемо до бізнесу і пояснюємо. Було проведено, планується обговорення наступне 13.02 зі Спілкою українських підприємців. Тому ми широко обговорюємо і дослухаємося до тих порад, які звучать зі сторони адвокатів, експертів, бізнесу для того, щоб зробити цю законодавчу ініціативу максимально збалансованою.

Якщо говорити про сам законопроект. Буду коротко, він досить простий. Кримінальний кодекс доповнюється статтею 114.3, яка визначає відповідальність за порушення спеціально-економічного чи... заходу санкцій або умисний обхід санкцій. Тобто, якщо говорити про місце в Кримінальному кодексі, ця особлива частина і злочини проти національної безпеки. Санкції – це частина публічного порядку. І санкції застосовуються в результаті загрози інтересам національної безпеки, тому саме в цей розділ поміщена зазначена стаття.

Об'єктна сторона передбачає дві альтернативні форми діяння – це порушення санкції і обхід санкції. А об'єкт – це суспільні відносини в сфері національної безпеки та інтересів. Склад злочину формальний, тобто не потребує наслідку. Якщо говорити про те. Так, що стосується санкцій. Відповідальність настає за певні... за порушення або обхід певних видів санкцій. Тобто передбачається відповідальність за секторальні санкції і передбачається відповідальність за окремі персональні санкції.

Чому окремі персональні санкції? Тому що орієнтувалися саме на санкції, які мають певний матеріальний вплив – це блокування активів, обмеження торговельних операцій, обмеження чи припинення транзиту ресурсів, запобігання виведенню капіталів за межі України і так далі.

Вартість і поріг криміналізації – це встановлено 100 неоподаткованих мінімумів громадян на 2025 рік, це приблизно 151 тисяча гривень. Можу тут зупинитися, євродиректива встановлює поріг стосовно криміналізації відповідальності від 10 тисяч євро, але дозволяє державам встановлювати більш жорсткі підходи. Скажемо так, це

питання може бути обговорено, поріг євродирективи 10, ми пропонуємо 3,5 приблизно тисячі євро, але знову ж таки це питання може бути обговорене.

Що стосується порушення. Що стосується суб'єктивної сторони. Суб'єктивна сторона – це передбачає як умисел, так і необережність, але порушення може... порушення санкцій може відбуватися, може мати як умисну та необережну... так і необережну форму вини, а обхід санкцій – це лише умисна форма вини. Суб'єкт загальний, не лише підсанкційний суб'єкт, але і відповідні службові особи, відповідальні за дотримання застосованих санкцій, особи, які надають публічні послуги, та будь-які інші особи, які можуть перешкоджати виконанню або вчиняти обхід санкцій.

Відповідальність диференційована, звичайно, залежить від того... і від саме суб'єкта вчинення злочину, так і залежно... так і від тяжкості злочину, від організації злочину, повторюваності злочину і так далі, передбачається від штрафу або позбавлення волі із певною конфіскацією, з конфіскацією майна, заборонаю займатися певними видами діяльності.

Що ще важливого є в законопроекті? Я закінчу, буквально 2 хвилини. До юридичних осіб також можуть застосовуватись заходи кримінально-правового характеру, це може бути штраф, конфіскація майна і навіть ліквідація. Виняток зроблений щодо ліквідації банків, бо ліквідація банків здійснюється в особливому порядку, строки давності стосовно притягнення до відповідальності не застосовуватимуться. Є передбачена можливість застосування спеціальної конфіскації, підслідність даних злочинів віднесена до Служби безпеки України. Передбачено, що розслідування може відбуватись за відсутності одного чи декількох підозрюваних – *in absentia*. Також передбачені зміни до Закону "Про санкції", які передбачають деякі новели. Наприклад, передбачено, що санкція у виді блокування активів не поширюється на випадки безоплатного відчуження активу підсанкційною особою на користь держави Україна. На практиці такого не було, але теоретично обговорювалася в деяких окремих випадках можливість відчуження невеликої частки для того, щоб не створювались проблеми для роботи підприємства. Тому вважаю, що це корисна норма. Встановлюється ще раз заборона порушення та обходу санкцій, в Законі "Про санкції" надається визначення поняттю активів, передбачено, що правочин, вчинений з порушенням Закону "Про санкції", є нікчемним. Також передбачений розділ, який визначає міжнародне співробітництво у сфері державної санкційної політики.

І я б хотіла попросити повернутися на слайд, який передбачає кількість, на якому кількість розслідувань, які ведеться, інформація щодо яких у нас є, які... Ні-ні, не цей слайд. А, секунду, почекайте. Якщо говорити про те, наскільки увагу приділяють сьогодні

країни Євросоюзу, то на цьому слайді видно, що, дійсно, обхід санкцій – це не якась, скажемо так, ситуація, характерна виключно для України. Обхід санкцій був завжди, але сьогодні країни Євросоюзу приділяють йому величезну увагу.

Моєю, скажемо так, ціллю на майбутнє буде питання того, щоб всі активи або всі кошти, які стягнуть у вигляді штрафів за обхід санкцій, які застосовувались саме внаслідок агресії Росії до України, щоб було прийнято комплексне рішення на рівні Європейського Союзу та держав-партнерів стосовно направлення таких коштів, таких активів на допомогу Україні. Це важке питання, але без внесення змін до нашого законодавства, без того, щоб в Україні також існувала кримінальна відповідальність за обхід санкцій, це питання порушувати, я вважаю, не є коректним.

Дякую за увагу. Шановні колеги, якщо будуть питання, готова відповісти і колеги також на зв'язку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Інно.

Бачу, рука піднята у Сергія Володимировича Власенка, потім у Сергія Демченка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, пане голово.

У мене буде одне коротке питання, а потім я би, з вашого дозволу, хотів одразу відкоментувати те, що я почув.

Пані Інна, уточніть, будь ласка, ви назвали цифру 18 тисяч санкційних справ. А скільки із них стосується громадян України, які перебувають на території України?

БОГАТИХ І.В. Немає у мене такої статистики, скажемо так, не веде Державний реєстр санкцій, це ж якраз повноваження РНБО, але, скажемо так, широко санкції застосовуються до громадян, яких звинувачують в державній зраді, колабораціонізмі або інших діяннях, які мають ознаки терористичної діяльності. Є такі випадки і тому сказати...

ВЛАСЕНКО С.В. Далеко не поодинокі, скажемо так.

БОГАТИХ І.В. Скажемо так, не поодинокі, тому що, дійсно, частина громадян залишилася на тимчасово окупованих територіях. Ми можемо говорити і про якісь...

ВЛАСЕНКО С.В. Я кажу, я питаю лише про громадян, які перебувають на території, яка знаходиться під контролем України.

БОГАТИХ І.В. На території України, ну, я би не сказала, що це величезна кількість насправді...

ВЛАСЕНКО С.В. А хочете, я вам назву з останнього указу трьох як мінімум людей. Там всім людей, по-моєму, всього, із них троє ті, що перебувають на території України.

БОГАТИХ І.В. Пане народний депутат, я досить слідкую за санкційними питаннями, і всі особи, які піддаються санкціям, вони далі потрапляють в тому числі у роботу Міністерства юстиції стосовно наявності підстав для звернення до ВАКС і застосування санкцій у вигляді стягнення активів. Тобто ми бачимо, що... Ну, трьох – це, наприклад, там, Світлана Крюкова. Про двох інших, хто ще на території України, я не знаю...

ВЛАСЕНКО С.В. Бойко і Шуфрич.

БОГАТИХ І.В. Ага. Тобто вони на території України. Ну, Шуфрич – так. Ну да, да. Пана Бойка я бачила у Верховній Раді, окей. Пан Шуфрич відомо де. Так. Ну, що я можу сказати? Це питання до ініціаторів санкцій. І звичайно той, хто ініціює, повинен мати належні докази стосовно підстав для застосування санкцій.

ВЛАСЕНКО С.В. Я зрозумів, дякую.

БОГАТИХ І.В. Відповідно ми з'ясуємо це...

ВЛАСЕНКО С.В. Я зрозумів. Дякую.

Пане голову, дивіться, проблема не в тому законопроекті, який зараз презентує шановна пані заступник міністра. Вона дійсно права на 100 відсотків, що зараз європейська тенденція і американська тенденція, до речі, це криміналізація діянь, які пов'язані з обходом санкцій. Але наша проблема, українська проблема, полягає в тому, що я розумію, що правоохоронцям так дуже легко: вони пишуть листа на РНБО і РНБО в позасудовому порядку приймає рішення, хто колаборант, хто не колаборант. Що там потім відбувається через рік, через два, через три, отак, як у нас призначили, пам'ятаєте, у нас призначали контрабандистів? Призначили контрабандистів, виставили плакат, що ми побороти контрабанду. Що, контрабанда закінчилася на цьому? Ні. Хтось із цих людей



притягнутий до відповідальності? Ні. Вони зараз усі у Верховному Суді. Верховний Суд зараз переляканий, засунув голову в пісок і не виносить рішення, бо розуміє, що треба скасовувати це все, бо це не має ніяких підстав, нічого. В цьому проблема. Проблема не в тому, що притягати людей до відповідальності. У вас Шуфріч сидить у тюрмі. У вас є механізми в рамках кримінального процесу впливати на все його майно.

Я не маю на увазі, пані Інно, вас зараз, я кажу зараз про владу в цілому. Та є мільйон механізмів, як арештувати, зупинити, перезупинити, замість цього його вносять в санкції, даючи йому можливість потім це оскаржувати. І він буде правий, бо він виграє цю справу не тут, так в Європейському суді виграє. І я розумію, що через 5 років нікого з влади не буде цікавити, що буде в цій країні відбуватись, але через 5-7 років він принесе рішення Європейського суду і вдіне всім на голову, і скаже: що ви зробили?

Так проблема не в криміналізації, проблема в тому, що, на жаль, інструмент санкцій застосовується у нас зараз абсолютно свавільно. І ключова проблема – це по відношенню до власних громадян, я ще раз підкреслюю, які перебувають на території України. Зрозуміло, що якщо він втік в Росію, зрозуміло, що якщо правоохоронні органи його не можуть дістати, звичайно, треба застосовувати санкції, але якщо людина перебуває тут, є мільйон способів, мільйон способів, як в розумному кримінально-правовому аспекті або в кримінально-правовому провадженні цю людину дістати і довести її винуватість, і після цього забрати в неї все майно, і нема жодних питань.

І на жаль, ми багато чуємо про те, що сьогодні санкційна політика, – це не я говорю, це говорять журналісти, да, що санкційна політика сьогодні виглядає якось дивно. Згадали ви Крюкову. За вашим законом, якщо Крюкова зайде в магазин і купить шубу, то ви магазин, підприємство, яке є в магазині, ви їх, що в них все заберете? Це ж дебілізм, вибачте, це ідіотизм, ну бо вона перевищить 3 500, про які ви говорили, 151 тисячу гривень, якщо шубу купить у магазині, якщо її хтось не впізнає, в парикю зайде і купить шубу. А потім по відеокамерах ви побачите, що це була Крюкова, і з необережності їй продали шубу. І всьо, і магазин конфіскуємо, чи як, чи будемо знов дивитись: тут конфіскуємо, тут не конфіскуємо, тут рибу заворачивали, тут ще щось відбувається і так далі?

Нам треба міняти підходи до санкцій, нам треба говорити про те: москалі підсанкційні – нема питань, вообщє нема питань, абсолютно зрозуміло, як, що і до чого. Громадяни України, які не перебувають постійно на території України, які виїхали, втекли в Європу, в Америку, в Росію – нема питань. Якщо людина перебуває на території України, доводьте в кримінальній площині його вину. Під час цього ви можете все майно арештувати і так далі, і так далі. Це перша історія.

Тепер щодо закону, історія друга. У нас покращилися умови тримання в тюрмах? Ми знову криміналізуємо щось? Так, може, ми приберемо кримінальну відповідальність у вигляді позбавлення волі, збільшимо штрафи і почнемо говорити про те, порушити санкційний режим? Та нема питань. Грошова відповідальність – найбільш болюча для всіх. Окей.

\_\_\_\_\_. Там і штрафи ж є.

ВЛАСЕНКО С.В. Що?

\_\_\_\_\_. Там і штрафи є кримінальної відповідальності.

ВЛАСЕНКО С.В. Ні, ні, дивися...

\_\_\_\_\_. Це теж кримінальна відповідальність.

ВЛАСЕНКО С.В. Друже мій, я вчора був у суді по своєму колезі Бондареву, і я почув наших прокурорів. Давно не був у суді, скажу чесно, пару років. Почув наших прокурорів, я розумію, чому ми в такій жопі всі, бо тупі прокурори, тупі, як двері. Вони йому інкримінують перетин кордону... вивезення людей за кордон, тому що він листа в Державну прикордонну службу написав. Це ж ідіотизм. Тому закон повинен бути написаний так, щоб там не було подвійного, потрібного, четвертого тлумачення.

Ми тут трошки теоретики, знаєте, сидимо і не завжди ходимо ножками по землі. Треба більше ножками нам по землі ходити. Менше USAID, а більше ножками по землі, розумієте, і дивитися, як воно працює. А працює, коли заряджений прокурор приходить, я ж кажу, Крюкова купила шубу – це означає магазин закрити, згідно з вашим законом. Так не може бути. Так бути не може.

Тому ми повинні, перше, поправити історію із застосуванням санкцій до громадян України, які перебувають на території України. Раз. В цьому законопроекті ми повинні зменшити покарання у вигляді тримання під вартою і збільшити фінансові санкції, можливо, залишивши перебування під вартою, позбавлення волі лише у випадках там або рецидиву, або повторно, або, якщо у великих, у значних розмірах – нема питань. Але, якщо така ситуація, як я тільки що описав, не може бути там альтернативи, альтернатива тримання під вартою. Тому за цим треба дивитися, і знову ж це зміни до Кримінального кодексу, це життя кожної людини. Тут треба дивитися хірургічно і дуже уважно на це.

Я, пане голову, прошу трошки вибачити мене за емоції, але кажу ще раз: я просто вчора просидів у суді і я побачив, просто давно не був, знаєте, трошки мені відновило це все в пам'яті, такого безпредела, як творять зараз правоохоронні органи, давно у нас не було. Вони тлумачать, як хочуть, це все. Я ж хочу нагадати, пам'ятаєте, як ми дозволили в перші дні війни прокурорам в окремих випадках, коли суди не можуть розглянути, приймати рішення про обрання міри запобіжного заходу. Пам'ятаєте, що вони нам в місті Києві розповідали? Я ж, каже, в неділю приймав рішення, суд не міг розглянути, то я приймав рішення про тримання людини під вартою.

Тому таких альтернативних речей давати не можна. Виписати закон треба абсолютно чітко, щоб не було двотлумачень, тритлумачень. І треба повертатися до базової речі: громадянин України, який знаходиться в Україні і нікуди не втік, ні на окуповану територію, ні в іншу країну, проти нього повинні застосовуватися інші важелі під судовим контролем. Інших виключень не повинно бути.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергію Володимировичу, за позицію висловлену.

Колеги, давайте так, у нас вже годину комітет іде, а в нас ще є питання порядку денного, давайте всі народні депутати висловляться. Ви ж представили для того, щоб почути позицію в тому числі, так, народних депутатів? Ви ж так будете прогнозувати, як далі буде рухатись цей законопроект і можливо щось врахуєте при його опрацюванні в подальшому. Тому давайте вислухаємо всіх народних депутатів. Я дуже прошу максимально-максимально стисло виступати, бо у нас є ще питання у нашому порядку денному.

Сергій Демченко, здається, був. Потім Павло Павліш. Потім Ігор Фріс.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую, пане голову.

З більшістю диспозицій, які висловив попередній колега, я погоджуюся. Я тільки не погоджуюсь з деякими висновками. Я думаю, що треба міняти не підходи нашої держави в цих питаннях, а просто виконувати норми закону, який є діючим і який чітко передбачає виключні випадки, коли громадяни України, на них накладаються санкції. Це дійсно тероризм, терористична діяльність, до якої, до речі, я не зовсім зрозумів пані Інну. Мені здається, державна зрада чи колаборація до тероризму не відносяться, з мого розуміння норм Кримінального кодексу.

З приводу питань, які у мене є. Я хотів би уточнити, крім того, що уже сказали. Скажіть, будь ласка, яку відповідальність ви пропонуєте зараз кримінальну. Я розумію,

що за невиконання санкцій має бути відповідальність за будь-які обмеження, якщо ти його порушуєш, має бути відповідальність, да, ви пропонуєте кримінальну відповідальність. Щодо осіб, які є нерезидентами країни і порушують санкції за межами території, нашої України, як ви пропонуєте їх відповідальність, в якому вигляді даним законопроектом? І в тому числі це стосується такого суб'єкта, на якого можуть бути накладені санкції, це іноземна держава.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Почули, да, питання, пані Інна? Пані Інна, почули питання?

БОГАТИХ І.В. Так, почула питання. Зараз намагаюся зрозуміти. Наскільки я розумію, то це питання у нас має бути розслідування в рамках уже транснаціонального розслідування, тобто для цього і передбачений розділ про міжнародну співпрацю. Власне, колеги із ІЗІ допомагайте, включайтесь, якщо є там якісь більш глибокі пояснення чи можемо ми притягувати до кримінальної відповідальності суб'єктів нерезидентів.

БОГАТИХ І.В. Так, звичайно. Я думаю...

ГОЛОВУЮЧИЙ. У нас представляються на комітеті спочатку.

ХУТОР Т. Перепрошую. Тетяна Хутор, голова аналітичного центру, Інститут законодавчих ідей. Якраз в частині відповіді на питання по можливості притягненню до кримінальної відповідальності нерезидентів, так, це можливо. Я б хотіла передати слово Миколі Рубашенку і він більш ґрунтовно дасть відповідь на це питання.

РУБАЩЕНКО М. Микола Рубашенко, Інститут законодавчих ідей, доцент кафедри кримінального права Національного юридичного університету Ярослава Мудрого.

Стосовно притягнення до відповідальності, то в Кримінальному кодексі діють загальні правила щодо дії в просторі і за колом осіб. Ми знаємо, є відповідні принципи, щодо громадян України – принцип громадянства, щодо території України – територіальний принцип. Але щодо іноземців і осіб без громадянства, які постійно не проживають на території України, діють принципи реальний та універсальний, які закріплені в Кримінальному кодексі. Зокрема, перший із них передбачає, що будь-хто із іноземців або особи без громадянства, які постійно не проживають на території України, якщо вони вчинили кримінальне правопорушення, а точніше тяжке, або особливо тяжкі

злочини проти інтересів України за межами України, вони підлягають відповідальності за цим кодексом.

Цей злочин є тяжким, за частиною першою, другою і третьою передбачається санкція, яка вказує на тяжкий злочин. Злочин поміщається в розділ I особливої частини, який називається "проти основ національної безпеки України", і це вважається, що має місце посягання проти інтересів України, таким чином спрацьовує оцей принцип дії за колом осіб і дії Кримінального кодексу в просторі. Таким чином, іноземець, який вчиняє кримінальне правопорушення за межами України, якщо це кримінальне правопорушення є тяжким злочином, то його дії можуть бути оцінені, підлягають оцінці за Кримінальним кодексом України. Згідно частини другої статті 8 Кримінального кодексу, якщо точніше.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Сергій Олексійович, така відповідь, все?

ДЕМЧЕНКО С.О. Підхід зрозумілий. По іноземній державі втільки уточніть, будь ласка.

РУБАЩЕНКО М. Держава, звичайно, що не буде суб'єктом, як юридична особа не може бути суб'єктом кримінальної відповідальності, оскільки тільки фізичні особи є. Але особи, які виступають від імені отаких-от суб'єктів, так, зокрема, я не можу сказати про державу, тому що ми знаємо, там є питання імунітету, функціонального, персонального імунітету, це вже питання більше міжнародного права на стику з кримінальним правом, не всі можуть бути притягнуті до відповідальності. Але стосовно юридичних осіб - нерезидентів, то юридичні особи, від їх імені діють відповідні уповноважені суб'єкти, керівники, службові особи відповідні, які можуть бути притягнуті до відповідальності. Щодо держави, кримінальна відповідальність держави, звичайно, виключається.

Тільки той, хто виступає від імені держави іноземної, може нести кримінальну відповідальність. Але, ну, ми знаємо з вами, що такі посадові особи там, як глава держави, там міністр закордонних справ, вони володіють імунітетом. Всі інші можуть бути притягнуті.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, Сергій Олексійович, все?

ДЕМЧЕНКО О.С. Я зрозумів. Да.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павло Васильович і Ігор Павлович Фріс. Колеги, давайте максимально коротко.

ПАВЛІШ П.В. Добре. Вітаю ще раз, колеги. Я маю таке питання. Дійсно, 18 тисяч людей, які зараз під санкціями, це якщо ми приймаємо цей закон, то ми розуміємо, зразу там на 10 треба буде помножити людей, які будуть тим чи іншим чином підпадати під можливість притягнення до цієї відповідальності, якщо вона буде прийнята.

В мене питання в тому, чи передбачено законом скасування відповідальності у разі зняття санкцій з цих осіб. Ну, ми розуміємо, що санкції, вони непостійні, вони там вводяться на певний термін. Якщо під час дії цієї санкції було вчинено якийсь там правочин або ще щось, яке підпадає під норми цього закону, а потім санкція з людини була знята, підсанкційної, чи скасовується цим законом відповідальність тих осіб, які в цей період фактично вчинили злочини, якщо він буде прийнятий. Я вважаю, що якщо санкція буде знята у людини підсанкційної, то і люди, які підпадають під норму цього законопроекту, вони також мають звільнитися від кримінальної відповідальності. Перше.

Друге. Ну, дійсно, 151 тисяча гривень, які ви ставите як таку межу, за якої починається кримінальна відповідальність, це ні про що, її треба, цю вилку, значно піднімати. Тому що, щоб не було таке, що, дійсно, там сходили в магазин щось придбали, і людина, яка там... і продавець, і власник цього магазину будуть нести таку відповідальність. Тому все це треба піднімати.

Ну, поки такі питання. Взагалі дуже-дуже насторожені щодо цього законопроекту відчуття. Тому що ми розуміємо, що треба боротися з обходом санкцій, але оскільки невинних людей може постраждати шляхом, через прийняття цього законопроекту, я ...  
(Не чути)

Складне питання. Дякую. Будь ласка, відповісти мені по цих питаннях.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу. Прошу.

РУБАЩЕНКО М. Якщо дозволите. Знову ж таки, Микола Рубашенко.

Стосовно звільнення або виключення відповідальності у разі зняття санкцій. Тут найбільш цікавий момент – підстава зняття санкцій. Тобто це новий указ Президента відповідно чи відповідне затвердження Постанови Верховної Ради про скасування чи зміну санкцій, чи це рішення суду про те, що санкція там була застосована не правомірно, скажімо.

ПАВЛІШ П.В. А яка різниця в цьому?

РУБАЩЕНКО М. Або якщо це буде рішення суду, то тоді це...

ВЛАСЕНКО С.В. Чи це відсутність продовження строку санкцій? Строк закінчився і не продовжили.

ПАВЛІШ П.В. Ми ж розуміємо, що санкцію вводять, да, санкцію вводять, потім після цього має бути якась там кримінальна справа заведена, там доведення цієї кримінальної справи. А санкцію вводять на певний період для того, щоб це було швидко, тобто можна було зупинити якусь протиправну діяльність відносно нашої держави швидко. А потім іде там процес доведення, не доведення, і ми розуміємо, що може бути і в судовому порядку знято санкцію і може бути не продовжено. Тому що правоохоронні органи, які подають відомості до РНБО щодо накладення цих санкцій, вони теж можуть розібратися і подивитись, щодо цих осіб ми там передивились своє бачення, і вони там змінили бачення щодо того, що людина підпадає під ці санкції. Але в цей період на нього була накладена санкція. І люди можуть якимось чином постраждати. А фактично він вже є непідсанкційний. Я думаю, що це треба теж врегулювати.

РУБАЩЕНКО М. Я зрозумів.

\_\_\_\_\_. Миколо, дозвольте?

РУБАЩЕНКО М. Будь ласка, Інно.

БОГАТИХ І.В. Я все-таки повернутися. У нас санкція вводиться, правильно, як сказав пан Павліш, да, як реакція на певні загрози, які несе певний суб'єкт для національної безпеки. І відповідно на період дії санкції цей суб'єкт позбавляється можливості в тому числі вільно розпоряджатися активами або піддається іншим обмеженням. Якщо санкція знімається внаслідок рішення суду через безпідставність, це одна історія і тоді треба думати, чи можуть бути на цій підставі зупинені початі кримінальні провадження. Якщо санкція, наприклад, не продовжується, тобто була застосована на термін 10 років, але далі її не продовжили, але протягом строку дії санкції підсанкційна особа вчиняла якісь певні дії, направлені на обхід санкції, тобто виводила свої активи, перереєстровувала на інших осіб, намагалася зняти кошти, то чому в даному

випадку мають зупинятись кримінальні провадження? Ця особа підсанкційна, вона порушує публічне обтяження... публічне обмеження, вона порушує публічний порядок. І відповідно саме для того, щоб цього не відбувалося, в тому числі і ініційований цей законопроект.

Тобто я скажу так, що ми пачками отримуємо від народних депутатів звернення стосовно того, що десь там була підсанкційна особа, кінцевий бенефіціарний власник, а зараз бізнес уже там проданий в треті руки. І, дійсно, намагаємося там, пробачте за таке слово, зупинити ці процеси перереєстрації, використовуючи всі методи врегулювання, які у нас є. Але це не зупиняє підсанкційних осіб, особливо це стосується якраз, знову ж таки з 18 тисяч не дуже значна частина осіб, які знаходяться сьогодні на території України. І якщо ці особи будуть все-таки дотримуватись тих санкційних обмежень, окей, ми можемо говорити про підвищення порогу, то жодних переслідувань в рамках кримінального провадження за обхід санкцій не повинно бути. Так, вони дискримінуються у своїх правах, тому що певний момент до них застосовані санкції. Вони не можуть ходити...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Інно, зрозуміла відповідь. Давайте закінчувати.

Я думаю, що складність буде, ви самі це сказали, питання, коли це рішенням суду скасовано питання, і чи є відповідно факт злочину, чи немає. От я прямої відповіді, звичайно, не знайшов в пропонованому тексті законопроекту на це. Я думаю, що з цим... Ну, є над чим, так.

Да, Павло Васильович. У нас ще Ігор Павлович Фріс.

ПАВЛІШ П.В. Да, я просто хочу закінчити. Ми розуміємо, що... і бачили не один раз, як складалися ці списки. І коли в них були навіть допущені технічні граматичні помилки, де вказувались не ті особи, потім їх переправляли ... *(Не чути)* Фактично указ, він був, санкція була, людина так чи інакше могла потрапити під ці санкції. Через... 10 років або там указом іншим буде скасовано ці санкції, або переглянуто, яка різниця, якщо людина не є підсанкційною, да, правоохоронні органи самі можуть переглянути, якщо вони дійдуть до розуміння, що вони там допустили якусь помилку, або в судовому порядку. Треба також зважати на те, що у нас бувають такі ... *(Не чути)* По-перше. По-друге, 150 тисяч гривень. Звідки ви взяли цю суму? Це, я не знаю, "запорожець" якийсь будуть переоформляти... Яке для держави це нанесе шкоду? Я розумію, да, коли там великий бізнес...



ВЛАСЕНКО С.В. Шубу в магазині купувати.

ПАВЛІШ П.В. Без різниці що. Але 150 тисяч гривень, звідки цей поріг взявся, як ми його вираховуємо, чесно, смішно.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ігор Павлович Фріс.

ФРІС І.П. Дякую, пане голову.

Ви знаєте, колеги, мені здається, що, напевно, один з нас всіх, я є тою особою, яка хоча б трохи розуміється, порядок перевірки санкцій, в які моменти вони відбуваються, які ризики воно несе. Враховуючи...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це наш, нагадаю, законопроект був нашого комітету.

ФРІС І.П. Абсолютно вірно.

\_\_\_\_\_. Ігор Павлович, так ми на тебе і розраховуємо в цьому плані.

ФРІС І.П. Дякую, дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тому ми пам'ятаємо, да, як на базі створюється реєстр.

ФРІС І.П. Тому мені здається, моя думка наступна, якщо прислухаєтесь до неї. На моє переконання кримінальна відповідальність за обхід санкцій потрібна. Це перше.

По-друге, це можуть бути тільки умисні злочини, тому що обхід санкцій здійснюється тільки умисно, ніякої необережності тут бути не може. Це стосується і перереєстрації корпоративних прав, це стосується і перереєстрації підсанкційних осіб. Я не обговорюю питання встановлення санкції до вказаної особи і правомірності встановлення такої санкції, або виключно реалізація відповідним суб'єктом державної реєстрації, або особою, яка може бути притягнута до кримінальної відповідальності виключно за умисні дії, пов'язані з обходом санкцій. Ніякої необережності, ніяких сум, пов'язаних там, де не можна перевірити підсанкційну особу, чи це буде 150 тисяч гривень, чи це буде 5 тисяч гривень, чи це буде мільйон гривень, різниці немає ніякої. Якщо ми

законом не передбачимо необхідність перевірки санкцій при тому чи іншому правочині, особа, яка буде цей правочин або посвідчувати, або реєструвати, жодним чином не повинна нести кримінальної відповідальності. Безспірність у процедурі переоформлення відповідних прав, яке пов'язано з обходом або необхідом санкцій, можливо, буде тільки умисною.

Дякую.

ДЕМЧЕНКО С.О. Я коротко. Ігор Павлович, так перевірка ж передбачається при реєстрації правочинів, я не зрозумів...

ФРІС І.П. Сергій, абсолютно вірно, передбачається, але якщо ми будемо обговорювати питання, що правочин – це не тільки купівля і продаж нерухомості, а купівля-продаж шуби в магазині...

ДЕМЧЕНКО С.О. Це ж не реєструється цей правочин при купівлі шуби. Ті, що реєструються правочини...

ФРІС І.П. Але ж Кримінальний кодекс цього не передбачає.

ВЛАСЕНКО С.В. Не купуйте шуби, колеги. Все.

ДЕМЧЕНКО С.О. Це пропозиції, треба...

\_\_\_\_\_. Сергій Олексійовичу, а якщо це вже другий продаж або третій продаж.

ДЕМЧЕНКО С.О. Якщо реєструється правочин, обов'язково перевірити, тут не можна обережний, необережності, тут у будь-якому випадку, я думаю, буде злочином.

ФРІС І.П. Це і є умовна дія, пов'язана ...*(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги!

ДЕМЧЕНКО С.О. Ні, ну, якщо є обов'язок перевірити, що це особа підсанкційна, є список відповідний...

ВЛАСЕНКО С.В. Закон про це нічого не говорить, кримінальна відповідальність в обхід санкцій – 150 тисяч гривень. Крапка.

ФРІС І.П. Абсолютно вірно.

ВЛАСЕНКО С.В. Ти продав якусь ...

ДЕМЧЕНКО С.О. ...*(Не чути)* Я зрозумів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, колеги!

ВЛАСЕНКО С.В. Ти Крюкова и купила шубу в магазині. Все.

ДЕМЧЕНКО С.О. Я перепрошую, Денис Вячеславович, можна... *(Не чути)* Будь ласка. А ви ж розумієте, що якщо був другий перепродаж, і людина, яка купує уже у непідсанкційної особи якийсь, там, товар, підприємство, будь-що, не у підсанкційної, вона буде так само підпадати під цю відповідальність.

\_\_\_\_\_. Чого вона буде підпадати?

*(Загальна дискусія)*

ВЛАСЕНКО С.В. Серьожа, я був учора в суді, я ще раз тобі кажу...

ДЕМЧЕНКО С.О. Оце гарно! Я дуже радий, що всі суб'єкти Верховної Ради, не тільки "Слуга народу", вже відчують, що натворили з законодавством.

ВЛАСЕНКО С.В. Ще раз, Бондарєву інкримінують одне-єдине: він написав листа в Державну прикордонну службу з проханням...

ДЕМЧЕНКО С.О. Так у нас такі ж самі депутати є ... *(Не чути)*

ВЛАСЕНКО С.В. Почекай. Розглянути можливість перетину кордону. Встає прокурор. Сказати, що він тупий, це нічого не сказати. Він дебіл, вибачте!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Володимирович, ну, я вас прошу!

ВЛАСЕНКО С.В. Я йому про це в суді сказав.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, у вас багатий словарний запас, ну, замінійте. Ми всі зрозуміємо, що ви хочете сказати.

\_\_\_\_\_. Це літературне слово, Денис Вячеславович.

ВЛАСЕНКО С.В. Я йому в суді про це сказав. Але, ще раз кажу, встає він і каже, що це обов'язковий документ для перетину кордону. І правильно сказав Павло Павліш: якщо буде другий, третій перепродаж, вони ж будуть клепати справи і розповідати, що всі вони знали і так далі. Тому це треба просто передбачити. Просто це треба передбачити, бо такі хлопці, які працюють зараз в прокуратурі... Я ж кажу, я тепер розумію ще краще, чому так відбувається, як відбувається. Бо отакі хлопці приносять Президенту подання на застосування санкцій, підставляючи Президента. Підставляючи Президента, розумієте?

Але я погоджуюсь з тим, що закон треба приймати, бо криміналізувати треба обходження... *(Не чути)*

*(Загальна дискусія)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Та тихо! Ну, Сергій Володимирович, ну, давайте вже... Все, закінчили?

ВЛАСЕНКО С.В. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Толерантно, да, ми почули всіх.

Колеги, давайте так. Все, тоді ви почули, що жвавий законопроект, я вже давно не пам'ятаю таких жвавих дискусій на комітеті. Я думаю, що буде серйозне опрацювання цього законопроекту, має бути, тому що висловлені позиції, вони не безпідставні. Я вже не стану висловлюватись, в мене теж тут є певні запитання по цьому законопроекту. Давайте, всі колеги народні депутати можуть долучитись до опрацювання цього законопроекту. Головний, я так розумію, це який комітет тут головний? Правоохоронний буде, тому що Кримінальний кодекс у нас тут. Так що всі мають своїх колег в правоохоронному комітеті, і якщо буде таке бажання, ми окремо можемо зібратись ще, не

в комітеті, у нас є така форма, як наради з членами комітету для того, щоб роз'яснити якісь позиції.

Вам дякую за сьогоднішню...

ВЛАСЕНКО С.В. Пане голово, є конструктивна пропозиція. А давайте проведемо спільну нараду разом з правоохоронним комітетом по цьому законопроекті. Запросимо ще раз Міністерство юстиції. Проведемо це у вигляді наради, можливо без загальної трансляції, там, де можна буде використовувати всі слова.

\_\_\_\_\_. Це буде цікаво.

ДЕМЧЕНКО С.О. І запросимо прокурора із вчорашнього засідання.

ВЛАСЕНКО С.В. Геніально. Геніально!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте, ми над цим подумаємо, тут потрібна воля не тільки нашого комітету, а і нашого партнерського, дружнього комітету, так що... Давайте, проговоримо на робочому рівні це питання.

Дякую за таку ініціативу і жваву дискусію. Міністерство юстиції, представники, я так розумію, Інститут законодавчих ідей, вам також дякую за відповіді на питання і представлення законопроекту. Дякую. Ми переходимо до подальших питань нашого порядку денного. Дякую.

Так, колеги, переходимо до наступного питання нашого порядку денного – це проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з Рішенням Конституційного Суду від 14 лютого 2024 року щодо гарантування захисту прав і свобод особи за рішенням Європейського суду з прав людини (реєстраційний номер 11508), ініційований народним депутатом нашим колегою Дирдіним Максимом Євгеновичем.

ДИРДІН М.Є. Я перепрошую, це Кабмін. Це Кабмін.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це Кабмін? Це Кабмін. Окей, да. Кабмін то Кабмін.

Прошу голову профільного підкомітету і співголову профільного підкомітету доповісти про результати розгляду на підкомітеті.

ПАВЛІШ П.В. Доброго дня, шановні колеги. Підкомітет з питань правосуддя розглянув пропозиції, які були подані народними депутатами України, і у них є таблиці до другого читання. Більшістю голосів підкомітету підтримано і рекомендовано комітету прийняти його в другому читанні і в цілому.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Павло Васильович.

Максим Євгенович, вам слово.

ДИРДІН М.Є. Дякую.

Колеги, цей законопроект був ініційований Кабміном на виконання рішення КСУ. Перше.

Друге. Були подані поправки від народних депутатів, вони були опрацьовані підкомітетом, до обговорення були залучені представники Мін'юсту, Верховного Суду, уповноваженого по питаннях з прав... якраз суду з прав людини.

Далі, щодо таблиці. Форма таблиці зроблена наступним чином. Ми думали, яким чином правильно це все врахувати, і було запропоновано варіант зробити статті в новій редакції, тому що КСУ було прийнято рішення щодо норм ГПК, але такі самі норми передбачені ЦПК і КАСУ. Для того, щоб було правильно і зрозуміло для всіх, було запропоновано комітету зробити в новій редакції зазначені статті. Це перший момент. Вони є в таблиці.

Далі. Є Закон "Про правотворчу діяльність", там вбачається, що якщо ми вносимо зміни до Перехідних положень, то ми маємо уже їх робити в основному законі або кодексі. В даному випадку це у нас кодекси, три кодекси. І тому були запропоновані Перехідні положення із закону про внесення змін до закону забрати і їх імплементувати в основні кодекси. Це що передбачається комітетськими поправками. Тут є одне питання щодо колег. Коли Мін'юст розроблював законопроект, він запропонував в Перехідних положеннях передбачити, що ці рішення, які були прийняті після 10 років у справах ЄСПЛ і коли суб'єкти зверталися до суду, суд їм відмовив у зв'язку з тим, що 10 років вже пройшли, то законопроектом пропонується надати можливість цим суб'єктам звернутися до суду, якщо парламент прийме цей законопроект. Мін'юст запропонував пів року. Пропонується, це була моя поправка, пропонується місяць дати – 30 днів. Логіка в чому? Що так як в законі чинному теж редакцією передбачається 30 днів, то і в даному випадку теж пропонується робити 30 днів, коли закон набере чинності, якщо парламентом буде проголосований.

Тут є одне питання. Ми, коли обговорювали з Мін'юстом і з Верховним Судом, скільки таких справ є. Тому що якщо запропонувати такий варіант, і це може бути в майбутньому, бути такий прецедент чи ...*(Не чути)* можна буде назвати, що будемо змушені знову робити таку ретроспективну таку функцію, моменти змінюватися в часі.

Тут є плюси і мінуси. Плюси всі розуміють, а є і мінуси, вони більш глибокі, на наш погляд, ми проговорювали це з Верховним Судом і з Мін'юстом. Коли є справи, ...*(Не чути)* роки і вже, мабуть, там майно поділили, продали, купили, і тут стане питання: давайте переглядати ці справи. Так от на комітет мали підготувати інформацію по цих справах, скільки таких справ є, були, скільки зверталось і які вони мають характер, тобто предмет його розгляду.

Я думаю, що нам Мін'юст і Верховний Суд інформацію з цього приводу підготував. Я хотів би їх попросити, щоб вони прокоментували цю інформацію і все-таки дати свою позицію стосовно цих змін, тому що вони є вкрай важливими у майбутньому. Якщо комітет прийме такі зміни і буде пропонувати Верховній Раді прийняти такі зміни до законодавства, то в майбутньому ми можемо отримати такі самі майбутні прецеденти в тих нормах, коли КСУ буде визнавати норми конституційними, тоді будемо змушувати звертатися до ретроспективної функції.

Я бачу, у нас є присутній Верховний Суд, Мін'юст з цього приводу. Давайте почнемо з Верховного Суду, тому що вони проаналізували ... *(Не чути)*, а потім слово надамо Мін'юсту.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Максим Євгенович, а яке рішення підкомітету?

ДИРДІН М.Є. Підкомітет цю таблицю рекомендував. Але треба тут просто зрозуміти, щоб ми всі розуміли...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто рекомендувати, ну, прийняли рішення рекомендувати в другому читанні за основу і в цілому. Правильно?

ДИРДІН М.Є. Да, да. Просто щоб колеги просто розуміли глибину цієї всієї ситуації. Якщо буде прийнято рішення, що ми таким чином не йдемо, то ми тоді будемо це вилучати. Якщо все ж таки ми погоджуємось, тоді голосуєте, як воно є на даний час. Дякую.

Тоді прошу надати слово Расіму Бабанли.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Представник Верховного Суду. Пан Расім.

БАБАНЛИ Р. Дякую, Денис Вячеславович. Расім Бабанли, перший заступник керівника апарату Верховного Суду.

Дякуємо Максиму Євгеновичу за те, що дав можливість долучитись до обговорення ще до того, як офіційно ці питання були внесені як правки. Отже, законопроектом пропонується, що в тому випадку, коли пройшло більше ніж 10 років від фінального рішення Національного суду і особа виграла справу в ЄСПЛ, звертаючись до Великої Палати Верховного Суду, Велика Палата може цей десятирічний строк продовжити і таким чином розглянути по суті ту заяву, з якою звернулась особа. Це Велика Палата робила і по попередній редакції норми, така практика була. Тому, власне кажучи, в цьому сенсі ми однозначно підтримуємо, тому що цей строк десятирічний порушується зазвичай не з вини особи, а з тих причин, що дуже багато справ на розгляді ЄСПЛ і відповідно це призводить до доволі тривалого їх розгляду.

Тепер щодо цієї ретроактивності. По суті, на нашу думку, ця ретроактивність, вона не вимагається на виконання рішення Конституційного Суду України. Тобто цією пропозицією пропонується поширити дію цієї норми, а саме поширити право звертатись тих осіб, яких понад 10 років, на всіх осіб, щодо яких ухвалено рішення ЄСПЛ, тобто з 90, напевно, що приблизно 9-го року, всі особи здобудуть таке право у тих випадках, коли 10 років пройшло більше. Тобто ця ретроактивність, вона буде десь приблизно на 20 років, на 25 років назад нас повертати. І тут те, про що казав Максим Євгенович, тут у нас може виникнути питання по Res judicata, по тим справам, які вже надто давно розглянуті, ми розуміємо, що це могли бути і дві фізичні особи, і дві юридичні особи і відповідно їхній спір вже давним-давно завершено, і таким чином зараз піднімати це питання, це може становити проблему статті 6 Конвенції в сенсі її правової визначеності.

По-друге, тут може виникнути такий собі побічний ефект. Я як юрист розумію, що ми не мали би його враховувати, але це реальність і я маю її проговорити, що коли парламент вносить якісь зміни, то дуже часто в таких випадках намагаються цими змінами користатися навіть ті особи, яких вони напряму не стосуються. Наприклад, було рішення ЄСПЛ у справі Бурмич, там величезна кількість заявників, то із заявників звернулися, можливо, 10 відсотків тих осіб, ніж... а всі інші, вони не мали відношення до цієї справи, але мали можливість чи намір скористатися цією можливістю, не розуміючи, що вона їх не стосується. Тут може бути теж такий побічний ефект, який зрештою може призводити



до певного перевантаження роботи Великої палати і це теж ефект, який ми маємо тримати на увазі.

Щодо статистики, то статистика тут, ну, абсолютно не лякає, тому що Велика палата за весь час своєї діяльності, тобто з... будемо рахувати з 2018 року, лише у восьми випадках повертала заяву через те, що пройшов цей десятирічний строк. Натомість у трьох заявах, попри те, що цей десятирічний строк пройшов, Велика палата все одно ухвалила рішення про перегляд відповідної справи. Тобто ми говоримо про вісім справ за останні роки і саме ці особи зможуть, умовно кажучи, повторно звернутися і... Але якщо вони повторно звернуться на підставі норм, які мають ретроактивну дію – тут теж буде ризик в контексті статті 6 Конвенції.

І щодо... і останнє, тобто ми законопроектом у чинній редакції, яка пропонується до другого читання, пропонується передбачити, що це буде місяць, тобто такі особи ретроактивність свою можуть застосувати в межах одного місяця. І в цьому контексті ми підтримуємо те, про що казав Максим Євгенович, щодо зменшення цього строку з шести місяців до одного місяця, тобто за умови сприйняття цієї ідеї про ретроактивність краще, на нашу думку, щоб строк був один місяць, а не шість.

У мене все. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Расіме.

Так ще у кого...

ДИРДІН М.Є. Мін'юст.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мін'юст, будь ласка. Ну Мін'юст, я так розумію, ви і від Кабінету Міністрів, від авторів будете, да?

БАНЧУК О.А. Так, так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу.

БАНЧУК О.А. Банчук Олександр, заступник міністра юстиції. Також дякую Максиму Євгеновичу, що ми брали участь у обговоренні цієї таблиці. Ну, я не відміну від pana Расіма все-таки вважаю, що потрібно як індивідуальний захід щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини передбачити таку можливість, як і підтримую цю редакцію, яка наразі підготовлена до другого читання на розгляд народних депутатів

членів комітету. Тому що знову ж це потрібно для того, що якщо було рішення і рішення передбачає, якщо встановлене порушення, не тільки захід відшкодування, але також передбачає застосування індивідуальних заходів або заходів індивідуального характеру. І якраз це можливість перегляду рішень судів національних, і це є відповідним заходом. Це одна річ.

Інша. На наше переконання відсутність Перехідних положень, а якраз ці Перехідні положення передбачають, що робити з цими рішеннями, які були, скажемо, Європейського суду до набрання чинності цим законом, вони також можуть створити ситуацію більшої невизначеності, і тоді потрібно чітко, якщо позиція Верховного Суду ще не потрібна, тоді інша, скажемо, крайність може бути: це те, що визначати, що не розглядаються відповідні звернення на підставі рішень, які ухвалені до набрання чинності цим законом. І тоді є побоювання, що у нас буде справді вал відповідних звернень на підставі цих рішень, які стосуються чи не стосуються цього закону, тільки таким чином ми можемо це зупинити. Тому з нашого боку – да, строк зменшений наразі, ніж те, що було з самого початку в урядовому законопроекті до першого читання, запропоновано і схвалено Верховною Радою. Але з нашого боку ми повністю підтримуємо наразі ту пропозицію, яка зараз відображена у порівняльній таблиці.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Тобто 30 днів, правильно? Добре.

Максим Дирдін. Потім Сергій Демченко. Потім Роман Бабій. Потім Сергій Владиславович Соколов.

ДИРДІН М.Є. У мене є питання до Верховного Суду. Я хотів би уточнити. От ці вісім справ, які ви назвали, а який там предмет розгляду був цих справ? Це майно чи щось інше там було? Хотів просто уточнити.

Дякую.

БАБАНЛИ Р. Там були різні питання, Максиме Євгеновичу. І майно також. Я можу зараз навіть таку довідку скинути в чат, для того щоб було видно. Тут є коротке описання того, які це були справи, якщо потрібно.

ДИРДІН М.Є. Так, я хотів би нагадати членам комітету і присутнім, що оця справа, по якій був розроблений законопроект, це стосувалося земельної ділянки, якщо я не помиляюся, в Одеській області. Чи в Одесі десь було. Там справа, коли ми готували

позицію від імені Верховної Ради, я піднімав цю всю історію із відкритих джерел. Це стосувалося земельної ділянки. Там вона дуже складна, вона неодноразово скасовувалась, поверталась і так далі. Просто щоб усі ми розуміли добре, про що ми говоримо і про те, що було запропоновано урядовим законопроектом для Верховної Ради і які в майбутньому можуть мати наслідки. Якщо ми говоримо, а це справа така серйозна була, і боротьба за земельну ділянку під будівництво, вона була серйозна, якщо подивитися, як справа рухалася по судах. То просто майте на увазі і щоб ми добре про це обдумали, підтримувати ці Перехідні положення чи не підтримувати. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Сергій Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. Так, у мене питання. Я би хотів все-таки зрозуміти ще раз. Ми кажемо про те, що якщо у нас рішення ЄСПЛ вказує на те, що були порушення з боку держави і ці порушення надають право стороні оскаржувати рішення, які були прийняті в минулому, ми це рішення з вами зараз обговорюємо, чи можна його застосовувати чи не можна його застосовувати, ті рішення, які вже були прийняті тобто до нашого закону. Правильно я розумію? Правильно.

Тобто, на мою думку, особа, яка отримала факт підтвердження порушення її прав, вона має право отримувати механізм захисту відновлення її порушених прав. І казати про те, що це нівелюється часом в незалежності від її вини, що вона пропустила строк той чи не пропустила, на мою думку, є помилковим.

Особа, якщо є добросовісна, якщо вона виконувала відповідно до строків свої, використовувала свої права, а сьогодні вона є підтвердження, що все-таки це є. І це позиція, наскільки я розумію, стосується не тільки майбутніх рішень, а саме у нас виникло питання Конституційного Суду, рішення, що це стосується минулих епізодів. Да? Переглядалося. То напевно Конституційний Суд сказав, що ота особа мала право відновити свої права і вони, якщо були порушені тоді, не означає, що це право у неї зникло, що це стосується лише тільки майбутніх питань.

Тому я все-таки прихильник, для того щоб була вся ретроспектива, якщо можна так це називати, да, все-таки ми маємо стояти на стороні відновлення порушених прав. І виконання, на мою думку, рішення Конституційного Суду в даному випадку буде в тому числі повноцінним, якщо ми застосуємо цю позицію. Тому я за пропозицію, щоб це було після 10 років там, протягом 30 днів там пропонується з моменту закону, який ми приймемо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Роман Вячеславович, потім Сергій Владиславович Соболев, потім Сергій Власенко.

БАБІЙ Р.В. Дякую, пане голово.

У мене перше питання до, мабуть, до Максима Євгеновича. Як я розумію, запропоновані комітетські правки сформульовані вами, правильно? І ви пропонуєте викласти в новій редакції відповідні статті всіх кодексів, які стосуються строків підстав перегляду. Чи там крім цього, що ми розглядаємо, про, скажімо так, про оскарження на підставі прийняття ЄСПЛ, винесення ЄСПЛ рішення після 10 років, інші якісь зміни вносяться чи ні? Решта пунктів залишаються такими ж?

ДИРДІН М.Є. Зараз я поясню.

БАБІЙ Р.В. Наскільки я зрозумів, так, але хотів би дізнатись вашу думку, щоб підтвердили ви це. Все залишається, да?

ДИРДІН М.Є. Зараз я поясню під стенограму. У зв'язку з тим, що у нас тільки були визнані підпункти, частини і так далі, і яким чином вносити зміни по тим пунктам, які вже виходить, що ця норма уже визнана неконституційною, цей підпункт, але було важко все це зробити. Ми тоді це проговорювали і з нашим секретаріатом, і з юристами, як правильно це все зробити. Було запропоновано зробити в новій редакції всі три кодекси, це зробити.

Далі. КАСУ, якщо читали уважно, пропонується крім того, що ми зараз обговорюємо, пропонується технічна правка. Це я ще тоді проговорював із колегами. В 2016 році, коли приймалися кодекси в новій редакції, була технічна помилка допущена. Це в статті 353 частина друга пункт 1, там змінюється... із другої на четверту пропонується. Це була технічна помилка. Це щоб просто розуміли, ми її просто виправляємо і все, і більше нічого не пропонується.

БАБІЙ Р.В. Зрозумів.

ДИРДІН М.Є. В принципі, все.

БАБІЙ Р.В. Все інше...

ДИРДІН М.Є. І я пояснив, що Перехідні положення ми вносимо в кожний кодекс.

БАБІЙ Р.В. Це зрозуміло. У всьому іншому залишається так само.

Друге, про що я би хотів сказати. Підняли колеги питання... підняли, власне, питання про ретроактивність чи ретроспективність, хто як називає. Розуміємо, про що мова йде. В принципі, пан Расім скинув довідку, я дякую. Там я так розумію, по адмініюрисдикції, там, де доповідачем, по суті, держава являється, там лише одна чи дві справи, решта господарські, правильно? Одна чи дві, можете точніше сказати, чи всіх восьми. Бо я побачив, швиденько, скільки мав часу, передивився та бачу одну наче навіть, а деякі просто не вказані, які саме.

БАБАНЛИ Р. Так, одна, Роман Вячеславович.

БАБІЙ Р.В. Одна, да?

БАБАНЛИ Р. Дуже важливий цей момент, я б на ньому хотів наголосити увагу, на що враховувалось. Чи враховувалось, тут є ще друга сторона, яка жила в умовах того законодавчого регулювання, яке не допускало цей повторний перегляд. Тому що там, де цей баланс визначався, то були такі випадки, коли попри 10-річний строк Велика Палата таки розглядала, відповідні справи. І ось тут саме проблема, а не в тому, щоб дати можливість ці права поновити.

Дякую.

БАБІЙ Р.В. Да, власне, про це я й хотів сказати, що тут є дійсно друга сторона правовідносин і дійсно пан Расім згадував про принцип *res judicata*, правової визначеності, який теж, маємо ми про нього пам'ятати і дотримуватися, власне, тому що на нього в тому числі в численних рішеннях ЄСПЛ неодноразово звертав увагу.

Так от, щодо принципу *res judicata*, от пропонується в комітетській правці, вони, давайте візьмемо, яка це, четверта, а, перша – перша правка... Так, давайте краще рядок вкажу, остання колонка таблички, яка нам пропонується, – це текст, який пропонується підтримати в другому читанні. Рядок це, зараз, хвилинку, п'ятий – п'ятий, власне, там, де викладається у новій редакції 321 ГПК, такі самі відповідно симетричні зміни з ГПК і в

КАСУ, остання, сама остання частина, власне, яка становить виключення по строках оскарження от для таких випадків, для наявності рішення ЄСПЛ після десяти років. І пропонується обчислювати 30 днів з дня, коли така особа дізналася або могла дізнатися про набуття цим рішенням статусу остаточний.

ВЛАСЕНКО С.В. Це не виключено. А строки можуть бути поновлені. Можуть.

БАБІЙ Р.В. Да, можуть бути поновлені. Тобто особа вже має право звертатися, коли дізналася про набуття цим рішенням (цим рішення – мається на увазі рішення ЄСПЛ) статусу остаточного.

Виникає питання, мені завжди не дуже подобалися такі речі, коли особа дізналася або могла дізнатися, тому я би їх, якщо це можливо, уникав би. Чому? Тому що це відкриває певне поле для зловживань. Якщо особа має справу в ЄСПЛ, якщо вона добросовісно за нею слідкує, вона відповідно знає, повинна знати, коли рішення відповідне ЄСПЛ набере статусу остаточного. Якщо ж ми запропонуємо таку сентенцію, коли особа дізналася або могла дізнатися, і з цього моменту отримати строк, тут якраз будуть питання дотримання принципу Res judicata, тим більше, коли ми, я так розумію, більшість...

ДЕМЧЕНКО С.О. Це діючий підхід, у нас по всіх кодексах так йде по рішенням.

БАБІЙ Р.В. По всіх кодексах... Зараз у нас пересічний строк взагалі. Власне, через це...

ДЕМЧЕНКО С.О. Я не буду спорити, це те, що застосовується в кодексах, те, що є зараз.

БАБІЙ Р.В. Не зовсім. Зараз у нас присічний строк. Якщо ми...

ВЛАСЕНКО С.В. ...говорить про формулу "дізналася або могла дізнатися".

БАБІЙ Р.В. Да, я розумію, що така формула є...

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую, правильно.

БАБІЙ Р.В. Нормально. Але тут, якраз йде мова про дізналася або могла дізнатися про наявність рішення ЄСПЛ. Я хочу сказати, що при добросовісному виконанні своїх обов'язків...

ВЛАСЕНКО С.В. В практичній площині це або лист від реєстратора суду або момент, коли рішення з'явилося в HUDOC.

БАБІЙ Р.В. З'явилося в базі HUDOC, правильно.

ВЛАСЕНКО С.В. Або одне, або друге, що раніше настало, те і вважається, тут все просто.

БАБІЙ Р.В. Дивіться, я просто, якщо ми надаємо ретроактивності, то ми отримуємо набагато більше заяв ніж вісім оцих. Тому що особи будуть, ми ж знаємо, як у нас часто буває, будуть писати скарги відповідні, що я там не знав через те, що, умовно, не знав про існування бази даних ЄСПЛ HUDOC або загубив листа, не отримував, яке мало прийти 10 років назад, умовно.

Як вийти з цієї ситуації, мені здається, те, що пропонує Сергій Власенко в своїй 4-й правці, воно, мені здається, більш якби стабільне, більше стабільності принесе в ці правовідносини. Наскільки... там пов'язується обчислення цього 30-денного строку на подання з дати набуття рішенням статусу остаточного, навіть якщо спливи 10 років. Узнала особа про наявність, що рішення ЄСПЛ остаточне, у неї є 30 днів для подання відповідної скарги.

От тому я, мені здається, що краще би все-таки застосувати як нульову точку для цього строку не дату, коли особа дізналася або могла дізнатися, а все-таки день набрання рішенням ЄСПЛ остаточного статусу. От як це в 4-й правці пропонується. Або ж трошки її переформулювати, але ідея от саме там така.

ДИРДІН М.Є. Роман Вячеславович, дивіться, це стосовно питання Перехідних положень, правильно?

БАБІЙ Р.В. Ні, це стосовно питання якраз формулювання основного тексту кодексів, статті... беремо наприклад ГПК, 321 стаття ГПК, остання частина.

ДИРДІН М.Є. Я поняв. В мене питання по Перехідних положеннях. Хорошо. Добре.

БАБІЙ Р.В. Це, да, трошки... По Перехідних положеннях за умови, якщо ми більш якби... більш визначено поставимо правило обчислення, початку обчислення строків, тоді частина проблем, пов'язаних з ретроактивністю, вона відпаде, як на мене, а питання щодо прибирання ретроактивності або ж меншого строку, на 6 місяців, 1 місяць, я, в принципі, підтримую. Єдине може бути виключення для адмінсудів, тому що там сторона, як правило, держава, але оскільки одне рішення, я, можливо, і немає сенсу це... тоді робити симетрично і в адмінпроцесі.

Отаку позицію я хотів би обговорити все-таки, щоб починати обчислювати цей строк з дня набрання статусу остаточного судовим рішенням міжнародної судової установи, ми говоримо про ЄСПЛ, в кодексі міжнародна судова установа, юрисдикція якої поширюється на Україну, чи юрисдикція якої визначена Україною, по-моєму.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А звідки особа буде дізнаватись про це?

БАБІЙ Р.В. Дивіться, особа знає ...*(Не чути)* справи.

ВЛАСЕНКО С.В. З HUDOC.

ГОЛОВУЮЧИЙ. З HUDOC.

БАБІЙ Р.В. HUDOC або лист, як сказав Сергій Володимирович. HUDOC або лист. Але це передбачає... Якщо у неї є справа, вона має добросовісно ставитись до цих речей. Інакше ми отримаємо, якщо застосуємо ретроактивність, те, що, умовно, через 20 років особа піде в суд з заявою і скаже, я не знав, тому що у мене не було інтернету, не працював HUDOC, не знаю, не отримував лист, і буде намагатися переглядати рішення. І предстане питання, от наскільки тоді працює принцип правової визначеності і стабільності судових рішень?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Колеги, а давайте зробимо таким чином, ми тоді зараз всіх послухаємо, у кого рука піднята і приймемо рішення як, що ми на цьому комітеті. Ми зазвичай на комітеті, ви ж знаєте, норми не формулюємо просто під запис здебільшого намагаємось. Давайте всіх послухаємо, а потім вирішимо, чи ми зараз формулюємо



кінцеве рішення, щоб всі підтримали, щоб була максимальна підтримка, чи нам потрібно для цього взяти якусь там перерву для того, щоб правильно все сформулювати. От Максим Євгенович основний, хто опрацьовував це в комітеті.

Тому, Максим Євгенович, ви в кінці скажете вашу...

ДИРДІН М.Є. Дивіться, я не заперечую взагалі. Я хотів от обговорити стосовно Перехідних положень. Якщо ми...

ГОЛОВУЮЧИЙ. А давайте ми зараз Сергій Владиславович і Власенко, а потім ви в кінці підсумуйте як би.

ДИРДІН М.Є. Без питань.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте, Сергій Соколов, прошу.

СОКОЛОВ С.В. Шановні колеги, мені здається, що от ми це обговорення ведемо таким чином, щоб знайти баланс якийсь інтересів між балансом інтересів держави, осіб, які зверталися в свій час. І, власне, всі запитання і виникають, там зменшення з шести до місяця терміну, яким чином це відбуватися буде, чи взагалі пропозиція заборонити фактично звертатися крім випадків, які почнуть діяти тільки з ухвалення цього закону. Мені здається, що, на жаль, цифра 8, яка фігурує в багатьох виступах і як факт вона може бути різко збільшена. Наскільки вона може бути збільшена, ніхто навіть уявити собі не може. Якщо цим займуться професійні адвокатські об'єднання і будуть пропонувати можливості, вивчивши всі процедури, які існують, справи, то я думаю, що кількість таких кейсів може бути збільшена дуже сильно.

Тому моя пропозиція, для того, щоб знайти якийсь баланс інтересів і, можливо, це врахувати і дійсно через комітетську правку, якщо буде така можливість далі її виписувати, що це повинно стосуватися лише тих кейсів, коли особа зверталась, Велика Палата їй відмовила на підставі 10-річного терміну. І тоді тільки такі кейси можуть діяти, якщо це стосується ретроактивності або ретроспективи. Все, що стосується наступних випадків, вони діють згідно з тим рішенням, яке є.

Подумайте над цим. Якщо це врегулює таку можливість, то нам мій погляд, ми фактично можемо зупинити вал справ, який може з'явитися у зв'язку з тим, що це може бути взято на потік і держава фактично знову не буде виконувати своє зобов'язання, знову у нас буде неймовірна черга, знову ця черга буде для одних діяти, а для інших ні.

Дякую.

ДИРДІН М.Є. Дозвольте відразу. Підтримується така ідея, дуже слухна пропозиція. Я хотів би...

ВЛАСЕНКО С.В. Абсолютно не слухна пропозиція, абсолютно, при всій повазі до Сергія Владиславовича.

ДИРДІН М.Є. Ні-ні, дивіться, кожен може...

ВЛАСЕНКО С.В. Дивіться, якщо був присічний строк і в мене...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги! Колеги! Стоп, стоп, стоп! Давайте, по-перше...

ВЛАСЕНКО С.В. І я не звертався до суду, то це означає...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Володимирович, стійте, стійте! Давайте всі по черзі говорити.

ВЛАСЕНКО С.В. Так зараз моя черга, при всій повазі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чекайте, чекайте!

А перед цим я хочу, Василь Іванович Німченко, ви присутні на засіданні комітету? Для стенограми просто відгукніться, потрібно, щоб ви...

НІМЧЕНКО В.І. Звичайно, присутній, пане голову.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все. Все, для стенограми: у нас на засіданні комітету також присутній Василь Іванович Німченко.

\_\_\_\_\_. Василя Івановича не видно, но он есть.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все, тепер продовжуємо. Прошу, Сергій Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, пане голову.

НІМЧЕНКО В.І. Хочу попривітствовать, чтобы вы меня увидели. Привет!

ВЛАСЕНКО С.В. Добрий день.

Дивіться, колеги, історія перша. Не буде багато цих справ. Бо, на щастя, не так багато рішень ЄСПЛ прийнято через 10 плюс років. Це історія номер один.

Історія номер два. Абсолютно при всій повазі до Сергій Владиславовича, абсолютно неправильна пропозиція була. Якщо у мене був присічний строк, присічний, який не відновлювався ніким, в тому числі Великою Палатою, і я, отримавши рішення ЄСПЛ, більше ніж через 10 років не звернувся до суду, а тепер ви мені кажете, ні, ти знову не можеш, а можуть звернутися тільки ті, хто зловживав своїми правами, і розуміючи, що строк присічний, але я все одно звертався до Великої Палати, то вони молодці, а ти не молодець. Ну це неправильний підхід.

Я думаю, що правильний підхід... Я насправді дуже сильно критикував зміну в кодексі в 17-му році. Я вважаю, що взагалі по цій категорії справ треба прибрати десятирічний строк взагалі, він абсолютно штучний, він абсолютно придуманий, незрозуміло звідки взятий. Нам треба прибрати із цієї статті 10 років, і говорити про те, що, хлопці, дивіться, коли б не було рішення ЄСПЛ, у тебе є певний строк, після отримання рішення ЄСПЛ ти маєш право звертатися. Вирішить ЄСПЛ твою справу через 10 років – окей, через 5 років – окей, через 12 років – окей, це не твоя вина, це вина ЄСПЛ. Це перше. І мова повинна йти не про можливість поновлення строку, а мова повинна йти про те, що цей строк... Я ж кажу ще раз, сам строк штучний, він не зрозуміло звідки взявся. Чому 10? Чому не 15? Чому не 20? Чому 10 років взяли? Просто коли це вигадували, то не так багато було рішень ЄСПЛ, прийнятих через 10 років. На жаль, зараз у зв'язку з перевантаженістю ЄСПЛ таких справ може побільшати.

Тому нам треба, в принципі нам треба прибрати цей строк і по цій категорії оскаржень сказати, що, люди, коли б вам не прийняв ЄСПЛ, впродовж 6 місяців ви маєте право звернутися наперед, чи місяця, чи трьох, це можна визначити, ви маєте право звернутися за переглядом. Все.

Тепер що стосується попереднього. По попереднім історія... По Перехідних положеннях. Історія дуже проста. Для того, щоб звернутися зараз з заявою тобі треба, перше, щоб у тебе ЄСПЛ розглядав твою справу більше 10 роком. І щоб остаточним рішенням стало більше, ніж через 10 років після прийняття рішення першої інстанції. Все, таких рішень вісім чи дев'ять. Адвокати далі можуть колдовать, все що завгодно, дізнався ти, не дізнався, яка тобі це різниця. ЄСПЛ розглядав справу більше 10 років. Крапка. Це

доводиться дуже-дуже просто і легко, дві дати: дата рішення першої інстанції і дата, коли рішення ЄСПЛ стало остаточним. Все. Більше 10 років – іде на перегляд. Менше 10 років – чого ти не звертався, твоя проблема, іди геть з цього колгоспу. І все. І таких справ, я переконаний, за станом на сьогодні буде не так багато. В подальшому їх може бути більше, але це викликано не нашими внутрішніми проблемами, а проблемами ЄСПЛ.

Тому я б запропонував зробити декілька речей. Перше. Взагалі по цій категорії прибрати строки, в принципі. І сказати, коли б не було рішення ЄСПЛ, громадянин має право звернутися за переглядом. Так, я розумію, що правовідносини можуть бути різними, земельні ділянки і так далі, і так далі, але це не означає, що у людини залишиться право витребувати земельну ділянку, але у людини залишиться право отримати компенсацію в законний спосіб за рішенням суду. Тому насправді тут проблеми немає, якщо суди працюють нормально, якщо суди приймають нормальні рішення.

Єдине, що треба нам зрозуміти, нам треба зрозуміти, 6 місяців чи 1 місяць, як пропонує пан Максим, на перегляд тих рішень ретроспективних. І все. І далі йдемо собі далі. І далі кожна людина знає, коли б у нього не з'явилося рішення ЄСПЛ, вона має можливість потім досягти справедливості в Україні. Це просто і зрозуміло. Але для цього, я теж погоджуюся з тими, хто говорить, що, можливо, треба посидіти, подумати над формулюваннями, визначитись і на наступному засіданні швиденько за це проголосувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Максим Євгенович.

ДИРДІН М.Є. Дякую.

В мене така пропозиція. Всі, хто тут висловлювався, щоб надали свої пропозиції, як вони бачать сформулювати комітетські поправки. Це перше.

Другий момент. Стосовно терміну я би все-таки залишив, щоби або 10 років. І плюс ми комітетською поправкою надаємо право суду поновлювати цей строк. Тому що в нас є інші виключні нововиявлені обставини, там, де є теж ці присічні строки, там 3 роки, вони теж присутні, і не робити в тому виключення. І ми комітетськими поправками надаємо суду поновлювати перегляд рішення, де більше 10 років ЄСПЛ слухав справу. А що стосується пропозиції Сергія Владиславовича, теж цікаво, якщо ви зможете надати формулювання, як ви бачите його прописати, теж ми розглянемо на комітеті.

Я так зрозумів, що більшість членів комітету, вони за те, щоби була ретроспективна ця функція і вона залишалася. Тому тут, ну, не будемо обговорювати, просто там в плані, як правильно його ще краще сформулювати. І давайте тоді цей

законопроект зніmemo зараз з розгляду, відкладемо на наступне засідання, через тиждень-два, коли нададуть всі пропозиції.

А, і ще, тоді прошу Сергія Олексійовича Демченка, щоб надав теж пропозиції, яке там питання, на його погляд, було некоректним. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, да, давайте з урахуванням виступу Максима Євгеновича. Максим Євгенович взяв на себе цю функцію по опрацюванню законопроекту, ну, до слова він дійсно в чаті там писав, наскільки я пам'ятаю, про те, що в кого які зауваження, пропозиції.

Максим Євгенович, може, ви організуєте таку робочу нараду за участю Мін'юсту, Верховного Суду ще раз? Я знаю, що вже було от, ще раз організуєте. А ми вже тут почули якраз позиції різні членів комітету на комітеті, почули позиції Верховного Суду, Мін'юсту, і, дійсно, мені здається, є над чим, над формулюванням попрацювати. Сподіваюся, що всі, хто висловлюються, якраз зможуть прийняти участь у робочій нараді, Максим Євгенович організує, і там визначитися з оптимально правильним формулюванням. І тоді спокійно, я думаю, що воно буде підтримано максимально і на комітеті, і в залі.

Тоді давайте так...

ДИРДІН М.Є. Я думаю, да. Щоб потім тиждень почекаємо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте так і зробимо, да. Єдине, що, да, я прошу максимально ті, хто виступають, приміть участь, тут, здається, важливе питання, можна досягти правильних формулювань.

Сергій Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую. Завжди приємно, коли твоя пропозиція є слушною, хоч не спочатку, то хоч зсередини засідання комітету. Це правильно – відкласти це питання.

З приводу пропозицій, я погоджуюся, що по строкам можна збільшити не 30 днів, я думаю, може, не 6 місяців, а 3 місяці, там посередині десь. Але більше ніж 30 днів я зробив би. На мою думку, що коли матеріали там повертаються з ЄСПЛ, потрібний деякий час, пропрацювати. Чи це ті адвокати будуть далі займатися, чи це інші, 30 днів може бути замало, хоча б 3 місяці, було б, напевно, достатньо, на мою думку.

Я думав не казати, але скажу все-таки. Напевно, що, колеги, ми комітет, де достатньо професійні всі колеги і поважаємо один одного, поважаємо свій труд, свій

досвід, професійність. Є відповідний обсяг роботи, який має виконувати, напевно, підготовчі... я не знаю, хто це має в даному випадку виконувати. Але якщо підготовча робота виконана неповноцінно, для мене це неповага насамперед до мене, як до члена комітету. В чому саме? Тобто я почав вивчати матеріали, які вчора отримав, я їх вчора отримав, проєкт висновку комітету з таблицею вже кінцевою.

По-перше, коли текст висновку комітету не відповідає таблиці – це у мене вже кришу зриває, як це таке може бути. От як може бути таке, що воно не відповідає один одному? Подумав, ладно, помилка. Далі почав читати відповідні пропозиції, виходить таким чином, що знову ж таки самі норми в кінцевій таблиці у висновку вони взагалі нелогічні і посилаються на частини, які не існують і не мають відповідних норм, які мають застосовуватися, згідно логіки посилання це також неповага.

Я просто перестав читати далі ці матеріали ...*(Не чути)*, якщо така неповага. Що такі матеріали просто надаються з таким ...*(Не чути)* свою позицію без особистостей, я уникну будь-яких звинувачень особисто. Але я прошу всіх доречних, в тому числі і себе, коли я готую матеріали, я хочу, щоб бачили мій труд таким, який виражає повагу до своїх колег, до членів депутатів, якщо це члени секретаріату, якщо це інші особи, це стосується будь-кого. Тому, будь ласка, давайте уважно. Якщо ми поспішаємо щось прийняти, це не значить, що ми маємо його робити в такому вигляді з такими помилками.

Я те, що побачив по помилкам, я, Максим, вам надам цю інформацію. Але я до кінця не читав, тому проситиму все рівно всіх, хто працюватиме далі в секретаріаті, щоб вони до кінця звірили і щоб не було таких незрозумілих випадків.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Максим Євгенович.

ДИРДІН М.Є. Я хочу на це відреагувати і прокоментувати. Тому що тут є не тільки члени комітету, але ще є і присутні інші представники державних органів виконавчої влади і судової влади.

Щоб просто було зрозуміло. Мною було направлено запрошення долучитися членам Комітету з питань правової політики, Сергій Демченко не був долучений, не проявив бажання під'єднатися, коли обговорювалося на рівні Мін'юсту і Верховного Суду, і далі з уповноваженими це питання.

Крім того, я дякую секретаріату комітету з цього питання, Дякую Мін'юсту, дякую Верховному Суду, які долучилися і ми проговорили ці всі моменти, що додатково їх

вивчали. Я дякую тим народним депутатам з комітету, які дали зворотній зв'язок по питанню даної таблиці, їхню позицію.

І якщо у Сергія Олексійовича є питання, я хотів би, щоб більш конструктивно можна було спілкуватися, це набрати по телефону і дати свої пропозиції або зауваження. Це було б більш коректно і повага до членів комітету, і була би професійна робота.

Така поведінка, або таке бачення, що він це на себе набирає як негатив або до нього неповага, жодним чином немає. І ні я як народний депутат, який приймав участь у підготовці до другого читання, ні секретаріат комітету жодним чином не хотіли образити честь і гідність Сергія Олексійовича, коли він читає підготовлені документи комітетом, секретаріатом комітету, які опрацьовані. Якщо щось є незрозумілим, я завжди відкритий для діалогу, не тільки щодо від народних депутатів, а й до інших представників органів державної влади.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги.

Ну що, загальним рішенням тоді відкладаємо розгляд цього. Максим Євгенович, як домовились, прошу вас дуже організувати ще раз цю нараду. Я сподіваюсь, що всі, хто висловлювався, кому, дійсно, важливий зміст даного законопроекту, зможуть прийняти участь і вийти на комітет з максимальною позицією, яка буде підтримана максимальною кількістю членів комітету.

Дякую, колеги. Тоді це зняли, відклали. Переходимо до наступного питання порядку денного. Це проект Закону 12141: проект Закону про внесення змін до Закону України "Про міжнародний комерційний арбітраж" щодо розширення компетенції міжнародного арбітражу. Автор, ініціатор – Стефанчук Микола Олексійович, наш колега, і інші народні депутати.

Прошу голову профільного підкомітету доповісти про результати розгляду на підкомітеті зазначеного законопроекту.

БАБІЙ Р.В. Дякую, пане голову.

Можливо, є сенс першому ініціатору, головному ініціатору надати слово спочатку?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Без проблем. Микола Олексійович.

БАБІЙ Р.В. Ну, щоб доповів про суть, все-таки перше читання. Або, якщо якісь проблеми зі зв'язком, я можу, в принципі. Я також один із співініціаторів, але все-таки перший ініціатор у нас...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ініціатор у нас один вважається, наскільки я пам'ятаю, а співавтори – там може бути багато. А ініціатор один, наскільки я пам'ятаю.

Микола Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. Я перепрошую, дуже поганий зв'язок, тому без відео. Прошу підтримати. Законопроект практично абсолютно зрозумілий. Нічого там контрверсійного немає.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Окей. Дякую.

\_\_\_\_\_. Голосуємо.

БАБІЙ Р.В. Можемо голосувати. Дивіться, я коротко тоді доповім. Законопроект відносно невеликий по об'єму. Пропонуються два пункти, дві позиції, скажімо так. Змінити, перше, розширити предмет, вірніше, скажемо так, коло спорів, які можуть передаватись на вирішення МКАСу (Міжнародного комерційного арбітражного суду) не лише як зараз, коли сторона знаходиться за кордоном, не на території України, але якщо сторони домовились, що предмет угоди пов'язаний більш ніж з однією країною, коли комерційні підприємства мають сторони в інших країнах і так далі, це все відповідно до типового закону ЮНСІТРАЛ пропоную це зробити, як це зафіксовано в ньому. Це перший момент.

І другий. Проектом передбачається, що до компетенції МКАСу також відносяться спори за участі інвестора та держави або міжурядової організації у зв'язку зі здійсненням інвестиційної діяльності на території України чи іншої держави, які виникають на підставі міжнародного договору, закону України, іншого нормативного акта або угоди сторін, яка міститься в контракті чи іншому документі.

Наголошую на тому, що оці всі речі - розширення кола спорів, які можуть вирішувати МКАС, за великим рахунком це все про це, воно не є обов'язковим, воно лише дає опцію сторонам, право сторонам врегулювати за взаємною домовленістю добровільно той момент, щоб спір вирішувався саме в Міжнародному арбітражному суді. Ніякої тут,



скажімо так, обов'язковості немає за великим рахунком. Підкомітет на своєму засіданні розглянув це питання, коротко проінформую про позиції інших, скажемо так, органів, установ, яким надсилалися комітетом пропозиції висловитися щодо цього законопроекту.

Власне, комітет з, зараз, хвилинку, Комітет з питань транспорту та інфраструктури, опитавши підвідомчі їм міністерства, не заперечує проти прийняття його. Комітет з питань... вірніше, Уповноважений Верховної Ради з питань прав людини підтримав прийняття. Мін'юст не висловив своїх пропозицій і зауважень. Мінекономіки зазначило про відсутність зауважень, пропозицій. Мінфін сказав, що не впливатиме ні на дохідну, ні на видаткову частину держбюджету. У Нацкомісії з цінних паперів та фондового ринку так само відсутні зауваження. Національна асоціація адвокатів підтримала прийняття законопроекту. МКАС, власне, підтримав прийняття законопроекту. І ТПП також підтримала прийняття законопроекту.

Власне, якщо коротко...

\_\_\_\_\_. МКАС не підтримав.

БАБІЙ Р.В. Це все. Підкомітет прийняв рішення рекомендувати включити до порядку денного цей законопроект 12141 і за результатами розгляду в першому читанні прийняти його за основу. Рішення прийнято шляхом опитування. З 7 членів комітету – 4 висловилися і всі підтримали запропонований проект.

Доповідь закінчив. Якщо є питання, готовий відповісти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зауваження.

БАБІЙ Р.В. Да, ГНЕУ так само. Да, я забув сказати, ГНЕУ висловило... не заперечило проти прийняття законопроекту, але висловило певні зауваження, які не стосуються концепції, в принципі, законопроекту, вони всі можуть бути продискутовані і враховані до другого читання. І, власне, з деякими з цих зауважень Павло Васильович також погодився і відповідно ми з ними ми зможемо попрацювати до другого читання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Роман Вячеславович.

Так, давайте почуємо позицію Міністерства юстиції з цього приводу.

БАНЧУК О.А. Олександр Банчук, заступник міністра юстиції. Офіційна позиція в тому, що підписано першим заступником міністра про те, що.... звернули уваги, що є

урядовий законопроект. І, на наше переконання, ми можемо, візьму на себе сміливість, що підтримати відповідний законопроект, але просимо за можливості врахувати при доопрацюванні до другого читання ті ідеї, які були закладені в урядовому законопроекті під номером 5347. Там все-таки, на наше переконання, ширше питання щодо регулювання міжнародного комерційного арбітражу, там також зміна щодо можливості реєстрації додаткових в Україні... можливостей реєстрації додаткових міжнародних комерційних арбітражів. Також змінюється порядок, можливість зміни порядку реєстрації відповідних арбітражних судів, але знову ж це все на розсуд комітету, а так на цьому етапі ми підтримуємо.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Зрозуміло.

Роман Вячеславович, ви чули, да, по 5347?

БАБІЙ Р.В. Да. Дозвольте, я відреагу на позицію Мін'юсту. Так, дійсно, це... і на підкомітеті піднімалося це питання по законопроекту 5347, який досить давно вже у нас знаходиться в комітеті. Да, він, дійсно, більше, набагато більше коло питань охоплює і деякі з них є дуже дискусійними. Ще коли він був зареєстрований в 21-му році, після того проводилися певні там заходи, круглі столи і висловлювалися дуже великі застереження щодо окремих його положень, не щодо всіх. Але, звичайно ж, ті позиції, які містяться в 5347, можуть бути... які стосуються предмету регулювання даного проекту, вони, звичайно, можуть бути обговорені і враховані при доопрацюванні цього законопроекту до другого читання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так 116-а нам надо з прив'язкою до 5347?

БАБІЙ Р.В. Дивіться, я не бачу нагальної необхідності, але можемо, я...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви основний відповідальний...

БАБІЙ Р.В. Я нагальної необхідності не бачу. Якщо Мін'юст наполягає на 116-й, у них є якісь...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, Олександр, там треба 116-у, на вашу думку, по 5347 для врахування?

БАНЧУК О.А. Ні, я не наполягаю на цьому. Тобто це ж...

БАБІЙ Р.В. Я теж думаю, що критичної необхідності немає. Все одно ті питання, які підняті в 5347, я думаю, що ми до них зможемо повернутися, бо там велике коло.

ГОЛОВУЮЧИЙ. В рамках цього.

БАБІЙ Р.В. Це інший трошки предмет.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. А дозвольте питання до авторів, до, може, до вас. Роман Вячеславович, скажіть, будь ласка, от ці зміни до Закону "Про міжнародний комерційний арбітраж", так, як викладені, сфера застосування, да? Дивіться, тут частина друга говорить, що за угодою сторін які спори можуть бути передані, да? За угодою сторін передаватися, ну і спори там: спори договірні, спори підприємств, спори між адміністратором за випуском облігацій і так далі. А оцей міжнародний комерційний арбітраж, ну оцей додаток, міжнародний комерційний арбітраж розглядає також спори за участю інвестора та держави, стоїть просто як окрема, схоже на частину, але абзац, окремий абзац, а не в переліку тих, до яких відноситься перший абзац другої частини щодо міжнародного комерційного арбітражу можуть за угодою сторін продаватися. Це через що вибрано? Через те, що на підставі також міжнародного договору, це зрозуміло, а Закону України, іншого нормативного акта, от в чому причина саме такої...

\_\_\_\_\_. Там яка ситуація, там ставимо можливості, які можливості. А в другій частині – отам, де ви кажете абзац, це юрисдикція. Тобто ось ця юрисдикція, вона дає можливість розглядати спори між державою й інвестором, між іншими особами, а вже які предметні, предметна юрисдикція, там визначено безпосередньо ці питання.

БАБІЙ Р.В. І ще один момент, можливо, з чимось пов'язаний, але я попрошу ще після того, як я висловлю свою думку, дати можливість висловитись...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я бачу, що там закон додано. Не тільки угода, а закон.

БАБІЙ Р.В. Дивіться, да, тому що те, що ви говорите, підпункти, де перечислюється, облігації і так далі, це узгоджується з типовим законом ЮНСІТРАЛ.

Питання інвестиційних спорів за участю інвестора і держави – це троки інша царина, як я розумію. І реально міжнародні арбітражні інституції в інших країнах, вони також розглядають спори за участю інвесторів і держави. Це один із трендів останніх років, я так розумію. Знову ж таки МКАС або пані Олена з громадської організації міжнародної арбітражної поправить, але з цим в тому числі пов'язано, як я зрозумів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я так розумію, що якщо мова йде про те, щоб прокласти, так би мовити, доріжку, що якщо Кабінет Міністрів чи інший суб'єкт права законодавчої ініціативи в нормативно-правовому акті передбачить розгляд спорів в міжнародному комерційному арбітражі, щоб це відповідно підпадало під юрисдикцію.

БАБІЙ Р.В. Це скоріше предмет домовленості при укладенні конкретної угоди, в тому числі між Кабміном і...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, тут на підставі закону, іншого нормативного акта.

\_\_\_\_\_. Абсолютно правильно, Денис Вячеславович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Якщо у тебе буде закладено, що спори розглядаються в нормативно-правовому акті в міжнародному комерційному арбітражі, а ти будеш підлягати під дію цього нормативно-правового акта, то ти хоч не хоч, я так розумію, згідно даного пункту підеш ... *(Не чути)*

БАБІЙ Р.В. Все вірно. І це може бути і на рівні постанови, і на рівні міждержавної угоди, і на рівні конкретного закону, на рівні будь-якого нормативного акта. Чому? Тому що на сьогодні всі спори з інвесторами на території України, вони, на жаль, їдуть в Лондон, їдуть в швейцарський арбітраж, їдуть в інші арбітражі. Тобто Україна втратила можливість юрисдикції по цим питанням, ми її хочемо зафіксувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

Сергій Демченко, прошу.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую.

У мене те ж саме питання, що пан Денис Маслов задав. На рівні закону, я не зовсім розумію, в яких це випадках може бути. Микола Олексійович, якщо можна, конкретні випадки, коли...

СТЕФАНЧУК М.О. Що саме вас цікавить?

ДЕМЧЕНКО С.О. На рівні закону коли це може бути, приклад якийсь. Яким законом це може встановлюватися, просто розгляд спорів для мене – це трошки не зовсім законодавче реагування.

СТЕФАНЧУК М.О. За будь-яким, навіть про ратифікацію міждержавної угоди. Ратифікація міждержавної угоди у нас встановлюється законом.

ДЕМЧЕНКО С.О. Ще раз?

СТЕФАНЧУК М.О. Навіть питання ратифікації міждержавної угоди будь-якої.

ДЕМЧЕНКО С.О. Так в Законі про ратифікацію не пишеться, що там спори розглядаються. Там просто ратифікується угода.

СТЕФАНЧУК М.О. Це може бути в міждержавній угоді.

ДЕМЧЕНКО С.О. В міждержавній угоді – зрозуміло. А в законі?

СТЕФАНЧУК М.О. Так ми ж законом її ратифікуємо.

ДЕМЧЕНКО С.О. Я розумію, но вона ж не стає законом міждержавна угода.

СТЕФАНЧУК М.О. Закон в широкому розумінні. Там же ж не зазначено: конкретним законом України. Законом України. Законами, міжнародними актами, постановами Кабінету Міністрів.

\_\_\_\_\_. Колеги, дозволите? Я невелику ремарку, Сергію Олексійовичу, в контексті вашого...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Навіть розпорядження очільника військово-цивільної адміністрації.

ДЕМЧЕНКО С.О. З языка зірвали.

Хорошо, в мене до пана Романа ще питання. Скажіть, будь ласка, я правильно розумію, що ми все більше і більше монополізуємо фактично деякі судові послуги навколо МКАС. Інші третейські суди в нас ці послуги надавати не зможуть.

БАБІЙ Р.В. Ні, неправильно ви розумієте.

Давайте, по-перше, щодо попереднього питання. Знову ж таки, щоб ми всі розуміли, на якій ми стадії розгляду законопроекту знаходимося. Якщо питання не в концепції, а в формулюваннях, там закон не подобається, якимось іншим змінити чи іншим, ми це зможемо обговорити до другого читання, це взагалі не питання.

Друге, те, що ви тільки що задали. Чому неправильно? Тому що питання передачі спору на МКАС – це питання угоди сторін. Вони можуть цього не робити, тоді вони підуть відповідно у державний суд по юрисдикції. Вони можуть зробити застереження, що розглянути в третейському суді, ніхто це не забороняє. Але це все, як правило, добровільно.

Щодо нормативних актів, які в тому числі пропонуються авторами, таке положення, яке ми можемо ще обговорювати знову ж таки, то тут Кабмін за великим рахунком виступає, як сторона договору. І він таким чином через нормативний акт висловлює своє волевиявлення щодо того, що ми хочемо, щоб спори розглядались там-то, там-то. В МКАС чи не в МКАС – це вже питання вибору авторів нормативного акта чи питання вибору сторони, чи сторін відповідної угоди чи контракту. Тому тут монополізація...

ДЕМЧЕНКО С.О. А для чого тоді зміни, якщо всі третейські суди можуть зараз по угоді розглядати? Для МКАСа це обмеження на сьогоднішній день чи що?

\_\_\_\_\_. ...не можуть.

БАБІЙ Р.В. Є велике питання...

ДЕМЧЕНКО С.О. Не можуть? Тоді монополізація іде для МКАСа.

БАБІЙ Р.В. Так яка... Дивися, Сергію, це питання надання можливості, це питання опції, а не питання заганяння всіх суб'єктів під МКАС. Умовно. Питання опцій. Питання розширення можливостей... Що кажете?

ДЕМЧЕНКО С.О. Чому не всі третейські суди, чому тільки МКАС?

БАБІЙ Р.В. Тому що МКАС розглядає питання спору з іноземним елементом, за великим рахунком.

ДЕМЧЕНКО С.О. А чому це не надати всім третейським судам?

БАБІЙ Р.В. Дивіться, я думаю, що більш фахово, можливо, дадуть відповідь фахівці, які з цим працюють безпосередньо роками. Тому якщо, пане голову, не заперечує, тобто прошу надати слово пані Олені Перепелинській і Інні Ємельяновій. І вона, в тому числі, я думаю, пан Сергій отримає, можливо, більш вичерпні відповіді на свої питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

\_\_\_\_\_. І якщо пан Сергій підготує законопроект, яким надасть можливість розглядати ці спори всім третейським судам, я буду другим підписантом.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все чудово, що у вас складається партнерство. Добре, що у вас складається партнерство.

\_\_\_\_\_. ...116-у застосовуємо, до другого читання зробимо правки такі, да і все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, давайте...

\_\_\_\_\_. А давайте ми цей приймемо, а потім ваш зареєструємо і ваш теж приймемо.

\_\_\_\_\_. Вже мій. Це ж наш, а не мій.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, так. Колеги, колеги, це ж не ринок. Давайте, це Комітет з питань правової політики.

Давайте надамо слово пані Олені Перепелинській. Тільки представтесь повністю, яку інституцію ви представляєте. А потім Інна Ємельянова.

ПЕРЕПЕЛИНСЬКА О. Дуже дякую. Олена Перепелинська – голова Комітету з альтернативного вирішення спорів Національної асоціації адвокатів України і член правління Української Арбітражної Асоціації.

Хотіла б звернути увагу шановних депутатів на формулювання того пункту, щодо якого почалася дискусія, який (я цитую) "міжнародний комерційний арбітраж", не МКАС, там слово "суд" немає. Терміном "міжнародний комерційний арбітраж" в українському законодавстві називається весь арбітраж, будь-який. Міжнародний комерційний арбітражний суд при ТПП України – ото інституція, і вона в законі чітко називається саме такими словами. Тому зараз формулювання "міжнародний комерційний арбітраж", як воно в назві закону, це Закон про міжнародний комерційний арбітраж. Це не Закон про МКАС, це про весь комерційний арбітраж.

То суть цього пункту фактично в тому... У нас ...*(Не чути)* за участю інвесторів і держави взагалі на законодавчому рівні ніяк не врегульовані. Тобто наскільки я розумію авторів цього положення, мета була розповсюдити певним чином існуюче законодавство про комерційний арбітраж на такі спорів. Це не є про монополію МКАС, це не є взагалі про якусь інституцію окрему, це стосується будь-якого міжнародного комерційного арбітражу на території України в даному випадку, оскільки закон в основному саме цих арбітражів стосується, це може бути МКАС, це може інша інституція, це може бути ad hoc, що завгодно.

Щодо вашого питання про закони. Наразі в українському законодавстві існують закони, які напряду відправляють певні спори за участю інвесторів в арбітраж. Це, наприклад, Закон про приватизацію. В ряді законів, які стосуються іноземних інвесторів, там про державне приватне партнерство і інше, там є про спеціальні економічні зони також стосувалось, там були згадки про те, що там спори можуть передаватись в міжнародний арбітраж. Тобто я думаю, що ця згадка стосується цього, інколи коли інвестиція заходить в Україну, вона може оформлятися різними актами, в тому числі за участі, там, не знаю, якихось органів інших, тому я думаю, що згадка про інші нормативні акти, вона стосується різних варіантів, як саме інвестиція заходить в Україну, якими актами це оформлюється. Це не тільки договір держави з інвестором треба робити, а ще інші якісь варіанти.



Тому хотіла б, ну це відповідаючи на питання, а загалом вважаю, що розширення компетенції міжнародного комерційного арбітражу, не МКАС взагалі, а так званої арбітрабельності спорів є абсолютно позитивним розвитком українського законодавства, яке щиро вітається, і, в принципі, прометується українською арбітражністю, оскільки це відповідає і найкращим світовим практикам, і оті правки, що трошки вище, щодо міжнародного спору, характеру, це відповідає положенням типового закону ЮНСІТРАЛ, який вважається кращим нормативним актом і моделлю для національного законодавства у відповідних юрисдикціях.

Тому в цілому це розширення, воно точно позитивне буде і для інвестиційного клімату, і для юридичної системи, і для економіки України в цілому, оскільки привабливість України як місце арбітражу визначається в тому числі тим, які саме спори можуть передаватися за українським законодавством на вирішення міжнародного арбітражу, в тому числі і за участю інвесторів.

І за участю інвесторів – це не тільки про Україну і якихось іноземних інвесторів. Насправді, Україна, якщо не зможе стати гарним місцем арбітражу для інвестиційних спорів, вона зможе як би приймати в себе і бути місцем арбітражу для третіх сторін і третіх держав, які хочуть мати нейтральне місце арбітражу. І це також знову-таки це прямі позитивні, додаткові, скажімо так надходження до економіки України у вигляді того, що ці інвестори держави будуть витрачати на вирішенні цього спору в Україні на адвокатів, юристів, арбітрів, суди українські і таке інше. Тобто це все, звичайно, позитивно вплине на українську економіку також.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

ПЕРЕПЕЛИНСЬКА О. І від імені двох асоціацій хотіла би виразити підтримку цього законопроекту. Від НААУ ми письмово це висловлювали, а від Української Арбітражної Асоціації також хочу в рамках цього комітетського слухання виразити підтримку. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

А скажіть, будь ласка, у мене є два питання по цій частині, про яку ми говорили. Ну, насправді, за угодою сторін – це зрозуміло, тут як би то ніяких питань немає. Закон, скажімо так, теж зрозуміло, якщо Верховна Рада там вирішила передати. В мене питання по іншому нормативному акта. По-перше, що таке нормативний акт, що це таке?

ПЕРЕПЕЛИНСЬКА О. Ну, я не є автором, я можу тільки висловити припущення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Добре. Бо у нас здається нормативно-правовий акт фігурує.

І друге питання. Скажіть, будь ласка, ну ви ж висловлюєте позицію по цьому законопроекту також?

ПЕРЕПЕЛИНСЬКА О. Так, так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. На підставі нормативно-правового акта, нормативно-правовий акт підчиняється суб'єктам правотворчої діяльності, в односторонньому порядку приймається. Уявімо собі ситуацію згідно цього розділу, що якщо є вже інвестор. По-перше, хто такий інвестор? Уже сказали: міжнародний національний інвестор. Внесуть, є, да, ну, наприклад. Після того, як вже виникли правовідносини, приймається нормативно-правовий акт. Нормативно-правовий акт може бути, я не даремно сказав, навіть головою військово-цивільної адміністрації прийнятий. Що така категорія спорів у цих правовідносинах передається на розгляд суду ad hoc Міжнародного комерційного арбітражу, який відкритий при військово-цивільній адміністрації в сусідньому під'їзді чи в сусідньому кабінеті. Скажіть, будь ласка, чи дозволяє така редакція закону це робити, і наскільки це правда.

ПЕРЕПЕЛИНСЬКА О. Я не думаю, що автори мали як би на увазі, коли це писали. Я можу уявити, чого це може стосуватися. Наприклад, коли договір між інвестором укладається на рівні, скажімо так, на різних рівнях з певними суб'єктами державної муніципальної власності, інколи такі договори мають потім затверджуватися певним органом, який може видавати певні акти з цього приводу. Я підозрюю, що мається на увазі, щось таке. Щодо того, чи можна взагалі певним, наприклад, законом передбачити можливість передавати всі спори в арбітраж, то світова практика знає такі приклади. Як я вже сказала, у нас зараз у законодавстві є такі дуже дивні приклади схожих речей, наприклад, у Законі про приватизацію, якщо ви подивитесь, що там...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, може там. Там, де може передаватися, це як би ні про що формулювання. Тому що і так за угодою сторін може передаватися, це зрозуміло.

ПЕРЕПЕЛИНСЬКА О. Якщо імперативно, знов-таки, на мій погляд, законодавець, звичайно, може так визначати, і там в ...*(Не чути)* є така норма, да, яка всі державні контракти тільки в арбітраж. От прямо в такому, тобто треба там ще вийти з цієї догми. Загалом, я думаю, що для цілей даного пункту, оскільки інвестиційні арбітражі, вони трохи інші. Інвестиційні арбітражі вони виглядають, як наприклад, за міжнародними договорами є певна оферта від держави, що будь-який інвестор, який хоче скористатися цією офертою, він може її прийняти і потім піти в арбітраж. Тобто я думаю, що на своєму рівні будь-який нормативний акт, який тут мається на увазі, також може бути офертою для інвесторів з метою стати більш привабливим для іноземних інвесторів в певному секторі галузі і таке інше. Тобто я думаю, що і оця згода просто буде пізніше у нас ставатися, але оферта може бути зроблена. Я думаю, що щось таке малося на увазі. Можливо, пані Інна Ємельянова додасть - якщо ви знаєте більше про саму суть цієї норми, - але в цілому, ну, можна подумати, це якось...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Зрозуміло.

Давайте, у нас ще там Сергій Демченко, піднята рука, і Микола Олексійович Стефанчук. А, може, спочатку Миколі Олексійовичу? Він автор, може, він з цього приводу хоче?

ДЕМЧЕНКО С.О. Я не заперечую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Микола Олексійович.

СТЕФАНЧУК М.О. Денис Вячеславович, ну, ви знаєте, фантазія чудова, прекрасна. Ми до такого навіть не додумались з розробниками. Але, якщо такі ризики є, готові їх мінімізувати, готові приймати поправки, ставити обмежувачі, для того щоб не допускати зловживання правом. Тобто ідея була на розвиток, але якщо ви вважаєте, що потрібно поставити обмежувачі, ми їх підтримуємо і будемо їх разом з вами ставити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Микола Олексійович.

Ні, я з позиції того, дивіться, колеги, я ж розумію, ну, в комітеті ми всі тут розуміємо, про що йде мова. Ми можемо домовитись, що на другому читанні, що там прибрати, що змінити, на що звернути увагу і так далі. Ми навіть в рішенні можемо це прописати. Питання в тому, що в залі, коли воно потрапляє в зал, там не всі фракції і групи розуміють, як воно в комітеті, про що домовленість. І це може впливати на

підтримку потім в залі. І кожному як би важко довести, що ми розглянули, ми знаємо, що там проблеми, і що тут ми можемо змінити і так далі, і тому подібне. Я не виключаю, що в аналітиці у фракцій і груп можуть з'явитися, от, ну наприклад, те, що ми зараз обговорюємо, що як би потім постфактум, як би спір, бо як на мене, дозволяється такими формулюваннями, спір може бути передано на розгляд визначеному якомусь міжнародному комерційному арбітражу навіть, я ж кажу, навіть розпорядженням голови військово-цивільної адміністрації. І це може вплинути на підтримку в залі, ось чому. І на комітеті теоретично може вплинути, і в залі може вплинути. Тому я й кажу, що якщо, треба бути обережним, щоб, можливо, інколи правильні хороші ініціативи не завалювались під отакими-от організаційними питаннями, скажімо так, от.

Сергій Демченко, потім Роман Вячеславович Бабій, потім Павло Павліш. Сергій Демченко, Сергій Олексійович.

ДЕМЧЕНКО С.О. Да, дякую за відповідь з боку пані Олени, наскільки я правильно, Олена, – з боку пані Олени, я зрозумів. Але я ставив більш ширше питання, тобто я розумію, що це стосується не тільки МКАСу, а взагалі міжнародного комерційного арбітражу, можуть бути утворені відповідні інші міжнародні комерційні арбітражі. А я взагалі по третейських судах, існуючих поза межами Закону "Про міжнародний комерційний арбітраж", тобто вони у нас обмеженими так і залишаються, ці питання вони не зможуть розглядати. Це буде виключно пропозиція, як міжнародний комерційний арбітраж. Зрозуміло.

І друге в мене питання. Я чув, що одна з ідей, щоб гроші залишалися для нашої країни, щоб розглядалися спори. Що мається на увазі? Там же ж судовий збір не сплачується, наскільки я пам'ятаю, чи вже сплачується там?

ПЕРЕПЕЛИНСЬКА О. Так, я мала на увазі, якщо можна уточнити?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так.

ПЕРЕПЕЛИНСЬКА О. Коли розглядається з місцем арбітражу в Україні, це означає, що потенційно цей спір може потім потрапити в українські суди щодо оспорування, скасування цього рішення, щодо виконання цього рішення, щодо забезпечувальних заходів. Це все передбачає певний судовий збір і...

ДЕМЧЕНКО С.О. За кордоном так само: буде визнання рішення тут – так само попадуть в наші суди.

ПЕРЕПЕЛИНСЬКА О. Скасування буде тільки за місцем арбітражу, от скасування тільки тут буде.

ДЕМЧЕНКО С.О. Я зрозумів, зрозумів ваше питання.  
Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Роман Вячеславович, потім Павло Павліш.

ДЕМЧЕНКО С.О. Я перепрошую, пане голово, я забувся сказати. Рома, я все-таки просив би, давайте 116-ту додамо. Це нескладно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Але лише формулювання.

ДЕМЧЕНКО С.О. ...свою пропозицію вніс. Є питання насамперед. Я 116-ту точно підтримаю. Будь ласка, давайте 116-ту, це нескладно.  
Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, 116-ту просто в якому? Просто те, що відповідає предмету правового регулювання? Ну, якщо у колег не буде заперечень, то так і зробимо.

ДЕМЧЕНКО С.О. Давайте так і зробимо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте все ж таки акцентуємо увагу у висновку комітету, що необхідність доопрацювання положень законопроекту в частині передання на розгляд міжнародному комерційному арбітражу спорів на підставі законів України, інших нормативно-правових актів. Щоб фракціям і групам можна було сказати, що ми побачили, звернули на це увагу, ми знаємо, що там треба зробити, доопрацювати.

ДЕМЧЕНКО С.О. Та інших питань, що стосуються предмету закону.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, і 116-а, це зрозуміло. Але, щоб у нас у висновку було, що ми бачимо цю історію, що ми вже плануємо на це звернути.

Секретаріат, почули, що прописати?

\_\_\_\_\_. Денис Вячеславович, якщо можна, два слова сказати? Руку тримаю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні. Лише після народних депутатів.

Роман Вячеславович, прошу, вам слово.

БАБІЙ Р.В. Дякую.

Да, за великим рахунком да, частково, те, що я хотів сказати, сказав Микола Олексійович. Не заперечую проти 116-ї. Знову ж таки в межах правового регулювання, да, як ми зазвичай і робимо. І проти того, щоб звернути увагу на доопрацювання цієї частини.

Щодо цієї частини, да, дійсно можна змодельовати певні випадки, як на мене, ну, це не зовсім коректно, але це знову ж таки я не буду зараз заглиблюватись, тому що за великим рахунком нормативно-правовий акт, це в тому числі акт, який, ну, якщо ми беремо військову цивільну адміністрацію, то військова цивільна адміністрація визначає своїм актом, що укласти там, наприклад, договір і підпорядкувати його у вирішення спорів по ньому комерційному арбітражу. Це теж нормативно-правовий акт. Але щоб уникнути оцих можливих непорозумінь, то я не заперечую щодо цього. Власне, для цього є і друге читання, коли ми моделюємо різні ситуації, не завжди автори можуть їх всі прямо змодельовати, додуматись до них, для цього, власне, ми на комітеті і всі висловлюємо свої позиції, для того, щоб до другого читання більш якісно зробити законопроект. Власне, це хотів сказати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Роман Вячеславович.

Там зрозуміло, що це спір між інвестором і державою, голова військово-цивільної адміністрації навряд чи може там врегульовувати від імені держави. Але технічно, технічно на підставі нормативного акта, правильно вже, мабуть, нормативно-правового акта буде це досить широке коло суб'єктів, відповідно суб'єктів правотворчої діяльності, оскільки наш комітет, ви ж пам'ятаєте, проходив Закон "Про правотворчу діяльність", то ми розуміємо, про що іде мова. Там же ж ніхто не говорить просто про, скажімо так, максимальну коректність цих положень.

Павло Васильович Павліш.

ПАВЛІШ П.В. Шановні колеги, щодо цього законопроекту я в цілому підтримую і хотів би визначити тільки те, що там, як уже було сказано, зауваження були стосовно укладених уже арбітражних договорів, вони уже... вони приймалися без врахування умов даного законопроекту. Тому я вважаю, що тут треба зазначити, що на укладені раніше до прийняття вони не розповсюджуються, норми ці. Тут кожна сторона має усвідомлювати або додаткову угоду укласти в майбутньому щодо саме цих правовідносин, або взагалі ...  
(Не чути)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Павло Васильович.

Пані Інна Ємельянова, ви хотіли висловитись.

ЄМЕЛЬЯНОВА І. Дякую. Дякую, Денис Вячеславович.

В першу чергу... Інна Ємельянова, заступник Голови Міжнародного комерційного арбітражного суду при ТПП України, представляюсь. Перш за все я б хотіла подякувати авторам, суб'єктам законодавчої ініціативи, групі народних депутатів, які розробили і зареєстрували цей законопроект, і він, на нашу думку, є таким логічним продовженням тих обговорень, які були в минулому році проведені комітетом, комітетські читання, щодо подальшого розвитку альтернативних форм вирішення спорів. І, зокрема, на цих комітетських читаннях, і це відображено також і в рекомендаціях комітету, ставилось питання щодо розширення компетенції міжнародного арбітражу, щодо розширення взагалі переліку арбітрабельності спорів.

Що стосується, пані Олена вже відповідала, я теж зараз два слова з цього приводу скажу, що стосується там монополії, монополії МКАС. Закон "Про міжнародний комерційний арбітраж" – це дійсно не Закон про МКАС, мова йде, що цей закон застосовується тоді, коли до будь-якого арбітражу, якщо місце арбітражу знаходиться на території України, до будь-якого арбітражу. Головне, щоб сторони узгодили, їх арбітражне застереження було визначено, що вони узгодили, що місце арбітражу є Україна там і тоді буде застосовуватись цей закон. Тобто мова не іде в будь-якому випадку про монополію МКАС. Те, що цим законопроектом, я так розумію, вносяться зміни в тому числі до положення і є додатками до закону, то це, умовно кажучи, синхронізація, щоб воно відповідало, те, що є в законі, відповідно вноситься в компетенцію МКАС. По питанню монополії.

По питанню, які питання регулюються цим законопроектом, абсолютно правильний підхід. Це два блоки, це подальша імплементація типового закону ЮНСІТРАЛ, щодо взагалі поняття "міжнародний спір". І друге – це блок, який найбільш

дискусійний був, щодо інвестиційних спорів. Денис Вячеславович, ви звертали увагу, можна буде, я думаю, що на друге читання подумати з приводу термінології з відповідністю закону про нормативно-правові акти. А от що стосується випадків, які на сьогоднішній день в законах існують, це також пані Олена вже зауважувала, у нас є вже ряд законів, які на сьогоднішній день містять відповідні положення, де є якраз згадка, що інші категорії спорів розглядаються в арбітражі.

І були ще, у народних депутатів були ще питання щодо там поширення третейським, не третейським. У нас на сьогоднішній день наше правове регулювання, воно ділить, так, третейські суди - це там, де не є іноземного елементу і міжнародний арбітраж - де є іноземний елемент. Тому зараз ми говоримо про спори, де є іноземний елемент, і вносимо зміни до Закону "Про міжнародний арбітраж", а третейські суди не мають цієї юрисдикції на сьогоднішній день.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, дякую, пані Інна.

Колеги, почули, так, всі - 116-а. І секретаріат, врахуйте те, що я сказав. Немає заперечень щодо включення цих положень щодо того, що я сказав?

\_\_\_\_\_. Немає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Про необхідність опрацювання питання на підставі законів, інших нормативно-правових актів.

\_\_\_\_\_. Немає заперечень.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

Тоді переходимо до голосування за запропонований проект рішення.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, з урахуванням цих пропозицій, що були озвучені.

БАБІЙ Р.В. Так.



ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.  
Гунько.

ГУНЬКО А.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.  
Маслов – за.  
Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Німченко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

ПАВЛІШ П.В. За – Павліш.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.

Соболєв.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

СОБОЛЄВ С.В. 15 – за. Утримались, проти – немає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Рішення прийнято.

Колеги, дякую всім, хто був по цьому питанню.

Переходимо до наступного питання нашого порядку денного. Ігор Павлович, ви щось хотіли сказати по підкомітеті, да?

ФРІС І.П. Да. Пане голово, у нас зараз підкомітет на 14:00, але технічно ми не зможемо запустити його одночасно на двох площадках, тому що використовується для двох засідань Zoom комітету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

СОБОЛЄВ С.В. Я так само змушений о 14-й покинути. Тому...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, колеги, у нас наступне питання досить серйозне, наскільки я бачу. Може, ми перед ним вирішимо шосте питання? Це проведення публічних консультацій щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законів України щодо унормування діяльності та державної реєстрації громадських організацій (реєстраційний 8084).

ПАВЛІШ П.В. Денис Вячеславович, а, може, у нас там по 7520-д не буде жорстких обговорень, тому що ми уже всі його десять раз...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павло Васильович, я просто пропоную одразу оце прийняти, бо це таке, процедурне питання, яке нам по 8084, якщо не буде заперечень. А якщо буде, то підемо по порядку денному: 7520-д.

Сергій Олексійович, прошу.

ДЕМЧЕНКО С.О. В якому порядку – заперечень не буде. Є просто питання і там, і там.

ГОЛОВУЮЧИЙ. По 8084 проведення публічних консультацій, для цього рішення комітету має прийматись. Ну, немає заперечень, ми поставимо тоді зараз...

ДЕМЧЕНКО С.О. Ні, у мене є питання по...

ГОЛОВУЮЧИЙ. По публічних консультаціях?

ДЕМЧЕНКО С.О. Так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте, кажіть.

ДЕМЧЕНКО С.О. Мені процедурно. Скажіть мені, будь ласка, виходячи з яких повноважень, ми призначаємо публічні консультації? Якою термінологією ми користуємося, що це саме публічні консультації?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Насправді ми самостійно приймаємо рішення про проведення. Вони не є зараз обов'язковими для проведення цих законів. Я нагадаю, що у нас були

представники проєкту NDI, і спільно з ними було, коли вони представляли свої пропозиції, то, зокрема, це допомога комітету у проведенні процедур публічних консультацій. Оскільки в майбутньому вони будуть обов'язкові, як планується це прийнятими законами, а ми хотіли б поспробувати провести з метою, власне, і залученості громадськості до цього процесу, і відкрити процес проведення публічних консультацій на базі комітету при допомозі NDI, проведення цих публічних консультацій на законопроекті 8084, який, власне, і стосується громадський, певних там питань, які стосуються громадських організацій.

ДЕМЧЕНКО С.О. Тобто правильно я розумію, що таке публічна консультація, у нас на сьогоднішній день визначення немає і прямих таких повноважень у комітету також немає?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Що ви маєте на увазі – прямих повноважень? Ми рішення можемо...

ДЕМЧЕНКО С.О. Повноваження комітету проводити публічні консультації.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А чого не можемо?

ДЕМЧЕНКО С.О. Я кажу, прямих повноважень у нас таких немає. Правильно ж?

ГОЛОВУЮЧИЙ. А де вони мають бути?

\_\_\_\_\_. Є Закон про публічних консультації.

ДЕМЧЕНКО С.О. Є Закон про комітети і які рішення ми приймаємо, з яких питань, тому я, виходячи з цього.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я, наприклад, не погоджуюсь.

ДЕМЧЕНКО С.О. Тобто мені здається просто, що може не треба для цього...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми на базі Закону "Про публічні консультації" прийнятого. Да, вони не є зараз обов'язковими. Вони за рішенням...

ДЕМЧЕНКО С.О. Ну так він же не набув чинності, наскільки я розумію, закон.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. Але ми для того, щоб...

..... Він чинний, але він не введений в дію. Але він чинний.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чинний, не введений...

ДЕМЧЕНКО С.О. А, він чинний, але він не введений в дію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. І ми для того, щоб спробувати провести публічні консультації, якраз відкатати цю процедуру на майбутнє, ми і хочемо прийняти рішення...

ДЕМЧЕНКО С.О. Я зрозумів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Запропоновано прийняти рішення і спробувати на тому законі, який там не викликає попередньо якогось там глобального суспільного резонансу, але стосується інтересів громадських організацій.

Все, немає заперечень? Тоді давайте по цьому питанню, по проведенню публічних консультацій, Ігор Павлович Фріс коротко і пропоную перейти до...

ФРІС І.П. Денис Вячеславович, рішення було всім розіслано, воно доволі велике, там багато пунктів є. Там немає ніякого такого конкретного рішення і доручення комітету. Там комітет приймає рішення щодо можливості проведення публічних консультацій і залучення відповідних громадських організацій для допомоги нам в проведенні цього. От і все.

Пропонується прийняти запропонований текст рішення комітету щодо проведення публічних консультацій по законопроекту 8084.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, прошу голосувати.

Бабій. Бабій Роман Вячеславович.

БАБІЙ Р.В. За. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

Гунько.

ГУНЬКО А.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Демченко. Демченко.

Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

Маслов – за.

Німченко.

Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

ПАВЛІШ П.В. За.

НІМЧЕНКО В.І. Німченко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Німченко – за. Прийнято.

Пузанов.

Соболєв.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

СОБОЛЄВ С.В. У мене 14 – за, утримались, проти – немає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. Отже, рішення прийнято. Дякую, колеги.

Тоді переходимо до питання 7520. Чи є необхідність і відповідно 70...

\_\_\_\_\_. Закончили?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хто? Я так розумію, що це Олександр Геннадійович, да?

ПУЗАНОВ О.Г. Так-так, я – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. За. Дякую.

Тоді для стенограми: у нас присутній на засіданні комітету член комітету Пузанов Олександр Геннадійович.

7520 і альтернативні до нього. Прошу голову профільного підкомітету доповісти про результати розгляду на підкомітеті зазначених законопроектів, співголову.

ПАВЛІШ П.В. Доброго дня, шановні колеги. Закон 7520, 7520-1, 2 нами було прийнято уже давно, рішенням комітету було створення робочої групи щодо опрацювання даних законопроектів. Вони всі стосуються обмежень юрисдикційного імунітету іноземних держав та їх майна. Це законопроекти, які у нас викликані вторгненням широкомасштабним з боку Російської Федерації. І він спрямований на те, щоб наші громадяни, юридичні особи могли в судах доводити, відстоювати свої права. І ці рішення суду, вони могли потім приділяти до виконання, як в Україні, так і у всьому світі.

Я вам хочу сказати, що ми працювали над опрацюванням законопроекту, який запропонований "дешний", великою робочою групою. Було проведено дуже багато спільних обговорень, у тому числі приймали участь представники від Міністерства закордонних справ, Міністерства юстиції, Офісу Президента, ОБСЄ, юристи, правники, адвокати, помічники народних депутатів, які були ініціаторами законопроекту 7520. Ми намагалися напрацювати такий широкий інструмент для того, щоб, по-перше, легше було ці рішення суду пред'являти до виконання, тому що міжнародна судова практика говорить про те, що питання, які стосуються там, ага, чи приймала там відповідач, чи мав змогу відповідач належно представляти свої інтереси при там розгляді цих справ, чи був повідомлений відповідач і ознайомлений з позовними вимогами, чи мав змогу надати свої пояснення, заперечення.

Звісно, в більшості випадків, відповідач є Російська Федерація або її юридичні особи, пов'язані з Російською Федерацією. Вони роблять вигляд, що вони нічого не отримують. І зараз юридичні особи, фізичні особи, які звертаються з позовами, вони через треті країни, через посольство третіх країн якимось чином намагаються повідомити відповідача. Але це не у всіх випадках. І наше процесуальне законодавство зараз не відображає якраз тих інструментів, не надає інструментів і правил, якими сторони мають діяти, цей порядок.

Також було на декількох форумах юридичних обговорювалось саме питання, яким чином можна залучати відповідача для того, щоб потім всі рішення суду могли виконувати дійсно. І хочу сказати, що на сьогоднішній день я ще не бачив результативних випадків, коли б ці рішення суду все ж таки пред'являлись до виконання в інших країнах і могли бути виконані. Але говорити про те, що ці шляхи не треба шукати і не треба їх розповсюджувати, ми не можемо. І якраз, я думаю, що прийняття даного законопроекту в першому читанні воно дасть можливість його доопрацювати, залучити також інші думки



для того, щоб все ж таки надати можливість нашим громадянам, нашим юридичним особам захистити свої права, відшкодувати шкоду, яку завдано країною-агресором. І я думаю, що вони вже дуже давно чекають на це. І унормувати судову практику, тому що на сьогоднішній день судова практика, вона є досить різною, і одні суди там взагалі не викликають сторони, інші чекають рішень якихось інших вже вищестоящих судових органів. Те, що Верховний Суд прийняв ще в 2022 році і зараз є судова практика щодо цих спорів, воно все ж таки не говорить про те, що нам не треба зараз нічого унормовувати. Якраз цей інструмент, який ми... це досить широкий інструмент, який ми даємо для розгляду цих спорів, він складається з такого більш чіткого розуміння для правників, яким шляхом все ж таки йти.

І, по-друге, на моє бачення, нам уже коли приймали і коли в МЗС обговорювали даний законопроект, нам необхідно буде звертатися до країн-членів і партнерів, які нас підтримують, щоб вони також могли в своїх країнах прийняти альтернативні законопроекти для того, щоб якраз ці рішення суду, які ми отримуємо, можна було розглядати і застосовувати до виконання саме в тих країнах, де буде майно на відповідача і за рахунок якого може бути відшкодовано шкоду сторонам.

Я сам законопроект скидав ще два місяці назад у наш комітетський чат для ознайомлення, тому що ми його напрацювали вже досить давно робочою групою, і якихось таких суттєвих пропозицій не отримували. Але я хотів би все ж таки, якщо є бажання, якщо є думки, яким чином можна покращити його, залюбки ми це зробимо. І дякую за те, що надали таку можливість мені особисто очолити цю робочу групу. Тому що, чесно кажучи, як юрист і адвокат, але альтернативні думки, вони дали більш широке розуміння, яким саме шляхом треба йти.

Дякую. Постараюся відповісти на ваше запитання. Готові задавати, будь ласка.

\_\_\_\_\_. Павло Васильович, маленьке буквально запитання. Це ж не підписаний ще законопроект, ми будемо потім підписувати комітетом?

ПАВЛІШ П.В. Це "дешний" законопроект...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пропонується, пропонується.

\_\_\_\_\_. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пропонується...

ПАВЛІШ П.В. Взяти за основу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павло Васильович... Дякую.

ПАВЛІШ П.В. Комітет більшістю голосів підтримав прийняття його за основу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Комітетський, реєстрацію комітетського.

Павло Васильович, дякую за роботу очолюваної вами робочої групи. Я знаю, яка там велика робота була проведена насправді по цьому законопроекті. Був свідком саме і учасником цих дискусій багатьох. Мені здається, це такий досить серйозний законопроект, скажімо, тут є і внутрішні аспекти, і міжнародні.

Павло Васильович, дивіться, те, що казав Ігор Павлович Фріс, мені здається, для цього законопроекту варто провести, може, навіть окремий комітет в кінці. Тут у нас, дійсно, получилась така технічна непередбачувана історія, що Зооп, який у нас є, він має Ігорем Павловичем використатись зараз, о другій годині вже у нього великий підкомітет...

\_\_\_\_\_. Я можу свій надати, якщо там треба...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, це запускати з цього. Правильно, Ігор Павлович, треба? Колеги...

ФРІС І.П. Шановні колеги, я не заперечую проти...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Може, ми продовжимо на наступний... на якомусь наступному.

ДЕМЧЕНКО С.О. Там багато питань насамперед...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бо ми...

ДЕМЧЕНКО С.О. Щодо доречності, я погоджуюсь. Треба взагалі концептуально визначитися, що він нам надає цей закон, крім потужних...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, ну, там точно буде обговорення досить тривале.

ДЕМЧЕНКО С.О. Денисе Вячеславовичу, якщо дозволите, два слова буквально.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А Ігор Павлович не може зараз провести... Там багато запрошених.

ДЕМЧЕНКО С.О. Денисе Вячеславовичу, два слова.

Перше. Я хотів все-таки звернути увагу, можливо, несвоєчасно, але я переглянув, все-таки не набув чинності щодо публічних консультацій законопроект. Мені здається, ми трошки поза межами закону прийняли рішення попереднє.

А щодо цього законопроекту, я би просив би сфокусуватися на питанні, що дійсно ми отримаємо в результаті цього закону. Тому що, на мою думку, результатом буде пшик, а ми людей, дуже таких надій багато закладемо в їх розумінні, а реалізацію цих надій буде пшик. Мені здається, гірше ніж взагалі ...*(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, давайте ми це ще обговоримо.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тому я сказав, що це не такий простий закон, там є і міжнародний аспект, і внутрішній. І Павло Васильович про це сказав. Він недаремно сказав, що варто тоді проводити роботи з іншими країнами Але як проводити, якщо у тебе всередині нічого немає. Ну, в такому плані.

Романе Вячеславович, да.

БАБІЙ Р.В. Денис Вячеславович, не буду брати репліку, уже на наступному засіданні, коли будемо обговорювати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги... Да, ми, я думаю, що ми всередині.  
Колеги, можемо завершувати тоді?

БАБІЙ Р.В. Процедурне, Денис Вячеславович, процедурне.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да.

БАБІЙ Р.В. Дивіться, ми, коли голосували 12141, ми, по-моєму, якщо я не помиляюся, забули визначити доповідача. Бо в проекті рішення прочерк.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хто? Хто там – Стефанчук, автор? Чи хто, колеги?

БАБІЙ Р.В. Ну, я можу від комітету, а Стефанчук як автор, так. Ну або як комітет вирішить.

\_\_\_\_\_. А хай так і так буде Стефанчук. Яка тобі різниця?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, ні. Давайте, ви можете вирішити. Микола Олексійович, ви на зв'язку?

СТЕФАНЧУК М.О. Я на зв'язку. Не принципово. Приймайте рішення – підтримаю будь-який варіант.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Роман Вячеславович, ви голова підкомітету, давайте пропозицію.

БАБІЙ Р.В. Та мені теж не принципово, просто щоб воно було все правильно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Та давайте вже швидше. Давайте швидше тоді, ну, хто від... Від комітету хто? Бабій?

\_\_\_\_\_. Можна Демченка Сергія Олексійовича.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бабій. Немає заперечень? Від комітету.

БАБІЙ Р.В. Давайте я. В мене немає заперечень.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все. Тоді від авторів чи від фракції там, якщо що, буде...

\_\_\_\_\_. А мене пропонували. Чого ми не голосували?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, ну реально, у Фріса група досить важлива.

\_\_\_\_\_. Я підтримую. Немає питань.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте.

По 11508, там Дирдін, але ми рішення не прийняли. Правильно? По всіх визначили. Все.

ДИРДІН М.Є. Ні, ще хвилинка, одна хвилинка. Я звертаюсь, бо тут Мін'юст, Верховний Суд і Уповноважений з прав людини. І в нас є рішення КСУ від 20 січня цього року про судовий збір. Я попрошу вас публічно під стенограму, щоб ви надали свої пропозиції, бачення, яким чином врегулювати це питання. Там дали пів року, 6 місяців. Щоб потім ми в авральному режимі це не робили, я пропоную десь 2 тижні, щоб дали свої пропозиції, якщо будуть у формі порівняльної таблиці, ще буде краще. Якщо якісь пропозиції вийти за рамки самого рішення КСУ, можна їх теж направити на комітет і його обговорити. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все, колеги, тоді все. У нас порядок денний вичерпаний. Так, як ми домовились, розглянемо на наступних засіданнях комітету деякі питання.

Дякую всім за участь в комітеті. Ігор Павлович, підключайте з використанням цього Zoom. Дякую. До зустрічі всім.